

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO

MAGISTRSKO DELO

LJUBLJANA, 2020

MAJA KRAPEŽ

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO

MAJA KRAPEŽ

Vojni begunci in nacionalizem 21. stoletja

Magistrsko delo

Mentor: izr. prof. dr. Damjan Mandelc

Študijski program:
Sociologija kulture - E

Ljubljana, 2020

Zahvala

Zahvaljujem se mentorju, izr. prof. dr. Damjanu Mandelcu, za prevzem mentorstva in vse napotke ter usmerjanja pri pisanju magistrskega dela.

Zahvala gre tudi moji družini ter prijateljem, ki so me v času pisanja magistrske naloge vedno znova spodbujali.

POVZETEK

Magistrsko delo obravnava nacionalizem in vzpon desnih strank v povezavi z begunsko krizo leta 2015 in posledično prihodom večjega števila beguncev v Evropo. Prikaže karakteristike izbranih evropskih držav oziroma desnih strank, ki so trenutno na oblasti. Osrednji del magistrskega dela je predstavitev desnih strank (zgodovine), ki so trenutno na oblasti v Evropi in posledice, ki jih imajo odločitve in politike teh strank na položaj migrantov in beguncev ter na splošno migracijsko politiko obravnavanih držav. Na koncu magistrske naloge je predstavljena integracija, ki je ključnega pomena za prišleke. V zaključku so predstavljene ugotovitve in odgovori na raziskovalna vprašanja.

Ključne besede: nacionalizem, ksenofobija, migracije, begunska kriza, desne politične stranke, integracija.

ABSTRACT

The following thesis represents nationalism and the rise of right parties in correlation with the refugee crisis in 2015 and therefore also the arrival of massive influx of refugees in Europe. It shows the main characteristics of the selected European countries and right parties who are currently in charge. The main part of this thesis is the introduction of right parties (history) and the consequences for migrants and refugees that come with this. At the end of the thesis is integration which is crucial for new arrivals. At the very end I represent my findings and answer my questions.

Key words: nationalism, xenophobia, migration, refugee crisis, right political parties, integration.

KAZALO

1. UVOD.....	2
1.1. METODOLOGIJA.....	3
2. NACIONALIZEM.....	5
3. KSENOFOBIJA.....	8
4. MIGRACIJE IN BEGUNSKA KRIZA.....	9
4.1. MIGRACIJE IN VARNOST.....	16
5. DESNE POLITIČNE STRANKE.....	18
5.1. POLITIČNE STRANKE V EVROPSKEM PARLAMENTU.....	25
6. DESNE POLITIČNE STRANKE V EVROPI.....	26
6.1. AVSTRIJA.....	30
6.2. ČEŠKA.....	31
6.3. FRANCIJA.....	32
6.4. NEMČIJA.....	32
6.5. GRČIJA.....	35
6.6. MADŽARSKA.....	36
6.7. ITALIJA.....	38
6.8. POLJSKA.....	39
7. INTEGRACIJA.....	42
8. ZAKLJUČEK.....	47
9. LITERATURA.....	52

1. UVOD

Od pojava begunske krize leta 2015 je bilo mogoče opaziti, kako politike nekaterih evropskih držav (na primer Italije, Madžarske, Avstrije) vse bolj zaostrejuje svoje politike priseljevanja (tu imam v mislih azilno in migracijsko politiko). V zadnjih letih smo priča vzponu skrajno desnih strank na oblast, države članice Evropske unije (v nadaljevanju EU) pa se ograjujejo z žičnatimi ograjami, da bi »svoje« državljane zaščitile pred tistimi »Drugimi«, ki prihajajo, in ki, po njihovem mnenju, ogrožajo varnost, vrednote ter nacionalno identiteto njihove države. Ti »Drugi« so pogosto muslimani, begunci in migranti, pa tudi Romi. Gre za skupine, ki so v družbah diskriminirane, marginalizirane in kriminalizirane. Niso pa vsi migranti videti kot ogrožajoči »Drugi«. Ana Triandafyllidou in Willfried Spohn (2002: 11) pravita, da imajo denimo državljani drugih držav (tistih, ki so na primer v EU) enake pravice in dolžnosti v državi gostiteljici kot njeni polnopravni državljani. Preprosto zato, ker so državljani Unije. Ti ljudje navadno ne doživljajo diskriminacije v družbeni sferi. Kot primer avtorja navajata severne Američane in državljane drugih industrializiranih držav (prav tam). Morda so tujci v Evropi, vendar jih ne spremljajo negativni stereotipi. »Drugost« se po njunem mnenju navezuje na specifične skupine, ki sem jih prej naštela. Bogatejše države uvajajo omejitve za tiste, ki si želijo izboljšati ekonomski položaj ali ubežati preganjanju. Velika večina držav favorizira prihod visoko kvalificiranih ljudi, restriktivno pa se obnaša do slabše kvalificiranih, iskalcev azila in beguncev (prav tam, str. 12).

Begunska kriza je povzročila nesporazume med državami članicami EU in tudi drugje po svetu. Na oblast v evropskih državah so v zadnjih letih stopili skrajno desni politiki, ki uveljavljajo vse bolj restriktivno in nehumano politiko, svoje države pa ograjujejo pred vsemi, ki niso »njihovi«. Opazen je tudi porast nacionalizma in nacionalističnih gibanj oziroma skupin, ki presegajo vse meje humanosti in spoštovanja človekovih pravic ter sovražnega govora. Takšna in podobna nacionalistična gibanja imajo izrazito protimigracijski in rasistični diskurz, skrajno desne stranke pa v svojih programih poudarjajo suverenost lastne države, migrante in begunce pa predstavljajo kot grožnjo oziroma nevarnost državi.

Ker je tema o migracijah oziroma beguncih še vedno aktualna, sem se odločila, da svoje magistrsko delo posvetim vojnim beguncem ter nacionalizmu 21. stoletja. V magistrski nalogi želim prikazati oziroma opraviti analizo povezave med prihodom večjega števila vojnih beguncev v Evropo ter porastom nacionalizma oziroma vzponom skrajno desnih politikov oziroma strank na oblast. Ti imajo izrazito protimigrantsko, ksenofobno in populistično politiko. Zanima me, ali je prihod beguncev v določeno državo povzročil vzpon nacionalizma oziroma ponoven vznik skrajno desnih

strank. Ne bom analizirala vseh evropskih držav, saj bi bilo to absolutno preobširno za magistrsko delo, zato sem si izbrala določene evropske države (ki jih navajam nekoliko kasneje v magistrski nalogi), svoj nabor pa pojasnim v poglavju o metodologiji. Ko se bom ukvarjala z nacionalizmom, bom evidentirala in identificirala države, kjer je prišlo do tega vzpona ter preverila korelacijo s številom beguncev, ki jih je ta država sprejela. Opraviti želim tudi primerjavo protimigracijskih politik in političnega diskurza v izbranih državah, obravnavo beguncev, integracijske politike in stopnje ksenofobije.

Raziskovalna vprašanja, ki sem si jih zastavila in na katera bom med vsebino magistrske naloge poskušala odgovoriti, so:

- Kakšna je povezava med sodobnimi migracijami in nacionalizmom?
- Ali je mogoče pokazati na korelacijo med množičnimi migracijami v Evropo v zadnjem desetletju in med porastom nacionalističnega diskurza, skrajno desničarske ideologije ter populizma?
- Ali je takšna korelacija zgolj del odgovora in moramo za natančnejšo oceno raziskati tudi vpliv zadnje ekonomske krize, spremenjenih globalnih, političnih, ekonomskih in varnostnih razmer?
- Katere so tiste politike, ki tudi v današnjem času ostajajo zavezane spoštovanju načel multikulturalizma, vključujoče družbe in humanizma?

Pričujoča magistrska naloga je sestavljena iz uvodnega dela, v katerem na kratko opredelim problem, s katerim se bom ukvarjala, navedem raziskovalna vprašanja in metodologijo, sledijo pa ji posamezni segmenti oziroma (pod)poglavja. Osrednji del naloge bo kot že zapisano, predstavljala analiza izbranih evropskih držav (politični diskurz glede beguncev, vzpon skrajno desnih strank na oblast ter značilnosti desnih strank na splošno). Na koncu zaključim s sklepnimi mislimi oziroma spoznanji in odgovori na raziskovalna vprašanja.

1.1. METODOLOGIJA

Magistrska naloga je sestavljena izključno iz teoretičnega dela. Pri pisanju sem si pomagala z znanstvenimi monografijami in publicističnimi članki pa tudi magistrskimi nalogami, ki so navedene v poglavju o literaturi. Glede na to, da gre v primeru moje osrednje teme (povezava med prihodom beguncev in vzponom skrajno desnih strank na oblast) za raziskovanje nedavnih družbenih procesov, je objav oziroma znanstvenih monografij na to temo zelo malo. Zato sem tudi pregledala članke, ki so bili objavljeni na spletu (na primer bbc.com, infomigrants.net, theguardian.com itn.) Uporabljala sem tudi tuje znanstvene članke (researchgate.net,

journals.sagepub.com). Naloga vsebuje analizo podatkov, ki sem jih pridobila ob raziskovanju izbranih primerov držav. Analizirala sem izbrane države oziroma politike teh – tiste, v katerih je opazen vzpon nacionalizma ter skrajno desnih strank na oblast – in jih med seboj primerjala, glede na to, kakšne učinke oziroma posledice imajo te (restriktivne) politike na begunce. Nabor držav je bil zastavljen na podlagi medijske odmevnosti političnih procesov, ki so se navezovali na porast skrajne desnice v povezavi z migrantsko krizo ter dostopnost informacij. Poglavje o literaturi vsebuje precejšen del spletnih virov, s katerimi sem si pomagala pri pisanju naloge. To opravičujem s tem, da je (kot že zapisano) tema precej nova in zato še ni dovolj kakovostnih člankov in raziskav na to temo (na primer, ali je prihod beguncev povezan z vzponom skrajno desnih strank na oblast).

2. NACIONALIZEM

»Narod je zamišljena politična skupnost – zamišljen je hkrati kot notranje omejen in kot suveren. Nedvomno je narod zamišljen, saj niti pripadniki najmanjšega naroda nikdar ne spoznajo vseh svojih sočlanov, ne srečajo vseh niti ne slišijo zanje – in vendar vsak izmed njih v mislih nosi predstavo o povezanosti v skupnost.« (Anderson, 1998: 14)

»Nacionalizem je organska ideologija, ki ustreza nacionalni instituciji, ta pa temelji na formulaciji pravila izključevanja, vidnih ali nevidnih mej, ki pa so vselej materializirane v zakonih in praksah.« (Balibar, 2007: 33–34)

Anthony Smith (2005: 15) pravi, da je termin nacionalizem dokaj sodoben in da je njegova raba zabeležena ob koncu 18. stoletja. Danes terminu nacionalizem pripisujemo različne pomene, vendar Smith pravi, da je te pridobil šele v zadnjem desetletju (prav tam). Po njegovem mnenju so najpomembnejše od teh rab proces formiranja ali rasti narodov; občutek ali zavest o pripadnosti narodu; nacionalni jezik in simbolika; družbeno in politično nacionalno gibanje ter nacionalna doktrina oziroma ideologija (prav tam, str. 16). Smith nacionalizem razume kot jezik in simboliko, kot družbenopolitično gibanje in ideologijo naroda. Pravi še, da se nacionalizem kot družbeno politično gibanje po svojih organizacijah, dejavnostih in tehnikah načeloma ne razlikuje od drugih gibanj. Razlikuje se le v tem, da za razliko od drugih gibanj nacionalizem poudarja kulturno zasnovo in reprezentacijo (prav tam).

Po Smithovih besedah (2005: 19) je nacionalizem ideologija, ki narod postavlja v središče svojega zanimanja. Cilj nacionalizma so nacionalna avtonomnost, nacionalna enotnost in identiteta.

Breuilly (2013: 127) pravi, da zgodovina nacionalizma leži v njegovi zmožnosti, da mobilizira ljudi na podlagi zamišljene skupnosti. Člani neke skupnosti (države) ne poznajo en drugega (o tem je govoril že Anthony Smith) oziroma vse člane neke družbe oziroma države, vendar jih med seboj veže skupna zgodovina, običaji, tradicija in kultura. To so karakteristike, ki posameznike povezujejo med seboj in tvorijo neko smiselno celoto.

Bučar (2014: 21) pravi, da so že v antičnih Atenah poznali razlikovanje med »nami« (domaćimi prebivalci oziroma državljani s političnimi pravicami) in »njimi«, »drugimi« oziroma tujci brez političnih pravic. Prav tako so v Rimskem imperiju državljani imeli več pravic kot tujci (prav tam).

Po Smithovem mnenju (2005: 113) naj bi obstajala splošno sprejeta zgodovina nacionalizma. Začela naj bi se v zadnji četrtini 18. stoletja. Pozneje naj bi se nacionalizem razširil še po drugih delih Evrope, svoj vrhunec pa je dosegel v revolucijah leta 1848 (prav tam). V zadnji tretjini 19.

stoletja je v vzhodni in severni Evropi vzniknil drugi val nacionalizmov. V tridesetih in štiridesetih letih 20. stoletja na Zemlji ni bilo več države, ki je ne bi oplazil val nacionalizma. V tem času je Evropa doživela vzpon nacionalizma, ki je dosegel višek v nacizmu in genocidu med drugo svetovno vojno (prav tam).

Kralj (2008: 113) pravi, da je za oblikovanje nacionalnih identitet bistvenega pomena obstoj teritorija, ki ima vlogo domovine in ki deluje kot polje demarkacije. Označuje tisto, kar pripada »nam« od tistega, kar pripada »drugim«. Omogoča pa tudi referenčno točko, ki navznoter oblikuje namišljeno identifikacijo skupnega (prav tam). Teritorij se od drugih ne razlikuje le po zunanjih oziroma fizičnih mejah, temveč tudi po zamišljenih ideoloških ločnicah (prav tam).

Bieber (2018: 519) pravi, da je nacionalizem lahko viden kot konservativen ali pa kot revolucionarna sila, ki ogroža *status quo*. Avtor (prav tam) pravi, da lahko v zadnjih letih opazujemo njegov vzpon (na primer zmaga Donalda Trumpa v ZDA ali pa britanski Brexit). Po njegovem mnenju lahko nacionalizem najbolje razumemo kot ideologijo, ki ceni članstvo v naciji, išče razliko od drugih nacij ter stremi k ohranjanju same nacije (prav tam, str. 520). Nacionalizem je zato multidimenzionalen, saj temelji na razlikovanju od drugih ter identifikaciji z drugimi člani skupine in idejami, ki so povezane z njim. Nacionalizem torej temelji na razlikovanju med člani svoje lastne nacije in drugimi (prav tam, str. 524).

»Drugost« imigrantov je ključna pri razvoju nacionalne identitete. Imigrant je potencialni ogrožajoč drugi, ker prečka nacionalne meje in zato predstavlja izziv.« (Triandafyllidou, Spohn, 2002: 10). Begunce in migrante se vedno predstavlja kot »Druge« v primerjavi z ostalimi državljani. Z njihovim religioznim prepričanjem, barvo kože, njihovimi vrednotami in kulturo se pokaže na različnost, ki je prikazana kot ogrožajoča in nevarna za obstoječo kulturo.

Nacionalizem je koncept pripadanja nekemu kraju in ljudem (cmsny.org, 2018). Nanaša se na dom, ki ga je zgradila neka skupnost s skupnim jezikom, kulturo in religijo. Državljanstvo daje ljudem določene pravice in dolžnosti. Nacionalnost je kulturni koncept, ki združuje ljudi (gradi na skupni oziroma deljeni identiteti), medtem ko je državljanstvo politični koncept (tu gre za razmerje ljudi do države) (prav tam). Čeprav je bil nacionalizem povezan z osvoboditvijo, unifikacijo in gibanji, pa je lahko tudi izključevalen. Veliko migrantov ponovno izgrajuje svoje domove in domovine v pomanjkanju teritorialnih in nacionalnih osnov. Ideja domovine tako postane notranji občutek, skupek spominov na kraj, kjer migranti ne živijo več (prav tam). Čeprav nekateri menijo, da migracije in globalizacija ustvarjata bolj hibridne identitete, nacionalizem ostaja pomemben vidik v

življenju ljudi in držav. Migranti se lahko soočajo s ksenofobijo, dislokacijo in ranljivostjo (prav tam). V Združenih državah Amerike in v Evropi poskušajo pojasniti nacionalizem in populizem kot naraščajoča pojava, ki gresta skupaj s povečano neenakostjo ter socialno izključenostjo. Čeprav je imigracija pogosto videna kot takšna, ki služi ekonomskim interesom neke države, pa se je pojavila tudi ksenofobija (prav tam).

Po Mandelcu (2011: 95) ima nacionalistični diskurz tri glavne značilnosti. Prvič, zatrjuje, da interesi in vrednote nekega naroda prevladajo nad drugimi; drugič, narod razume kot edini vir legitimacije; tretjič, deluje s pomočjo razločevanja med »mi« in »drugi« (prav tam). Sploh to zadnjo značilnost lahko opazimo pri političnih voditeljih, ki so usmerjeni v desno in ki uporabljajo nacionalistični diskurz.

O postnacionalizmu govorimo takrat, ko naj bi nacionalne države izgubile nekdanjo moč in vpliv, to pa se prenaša na nadnacionalno raven (Mandelc, 2011: 181). Takšen primer je EU. Države, ki želijo postati del Unije, morajo nekaj svoje suverenosti prenesti na EU. Tako nimajo več absolutne moči oziroma vpliva pri določeni temi oziroma na tistih področjih, ki so del skupnih politik EU. Pa vendar lahko opazimo, da države članice EU še vedno menijo, da so dovolj suverene, da same odločajo o določeni temi (na primer o tem, koliko prošelj za azil bodo odobrile ali pa koliko beguncev bodo sprejele v svojo državo). V EU obstajajo določene institucije (na primer Evropski parlament) in zakoni (različni sporazumi, pogodbe), ki jih države članice morajo spoštovati, sicer so deležne sankcij. Vendar se na primer države t.i. Višegrajske četverice požvižgajo na odločitve EU o kvotah (iz leta 2015). Članice te skupine so izrazile jasno nasprotovanje tej odločitvi in niso hotele sprejeti beguncev v svoje države. Iz tega primera lahko vidimo, da države niso popolnoma izgubile svoje moči in vpliva, saj so še vedno one tiste, ki odločajo o določenih stvareh (tudi, če je to v nasprotju z EU) oziroma problematikah.

Ksenofobija in nacionalizem si gresta pogosto z roko v roki. Ksenofobni napadi, nasilje ter sam diskurz močno ogrožajo temelje EU. V zadnjih letih je bilo mogoče opaziti ksenofobne napade na tujce oziroma migrante in begunce. Navadno gre za pripadnike skrajno desnih strank, ki na različnih protestih oziroma demonstracijah udejanjajo sovraštvo do prišlekov. V naslednjem poglavju se želim na kratko opredeliti do ksenofobije, saj je ksenofobni diskurz značilen za desne (nacionalistične) stranke in tudi odnos do tujcev.

3. KSENOFOBIIJA

Ksenofobija ni nov termin (Gulmez, 2019: 2). Uporablja se v družbenih vedah, še posebej pa v sociologiji in politologiji. Ksenofobijo lahko vidimo kot eno izmed manifestacij etnocentrizma (prav tam). Ksenofobija vključuje negativen odnos do drugih etnij ali ras, zato se od rasizma razlikuje tudi v tem, da je osnovana na percepciji, da je »Drugi« tujec, ki prihaja od zunaj in je del drugačne nacije ali skupnosti (prav tam).

Ksenofobijo lahko najdemo povsod po svetu; lahko je definirana kot obnašanje, ki zavrača, izključuje osebe, ki so tujci v neki družbi, skupnosti ali nacionalni identiteti (Miller, 2018: 2). Zgodovinsko se je izraz nanašal na strah pred tujci, vendar je nedavno bil povezan z etnocentrizmom. Ksenofobija se razlikuje od nativizma in rasizma, saj targetira tiste posameznike, ki so tujci v določeni skupnosti, po navadi ne glede na njihove vidne karakteristike ali razlike z državljani neke države (prav tam). Ksenofobija je pogosto povezana s prepričanjem v hierarhični svetovni red, kjer nekdo vidi svojo lastno nacionalno državo kot superiorno drugim (prav tam, str. 2–3). Ksenofobija je visoko lokalizirana – ugotovili so, da lahko ena občina oziroma kraj pozdravi migrante, sosednja občina pa lahko nasilno nasprotuje njihovemu prihodu in integraciji (prav tam). Ksenofobija se lahko izraža na širokem spektru obnašanj, ki vključujejo diskriminacijo, stereotipizacijo, izključevanje itn. Ksenofobna retorika migrante prikazuje kot kriminalne, lene in neizobražene. Države prihoda lahko tudi zahtevajo, da se migranti asimilirajo v njihovo kulturo, to pa lahko vodi do izolacije in zmede pri kulturni identiteti migrantov (prav tam, str. 3).

V zadnjih petnajstih letih se je po svetu zgodilo kar nekaj terorističnih napadov (Jungkunz, 2018: 2). Napadi niso vodili le do veliko smrtnih žrtev, temveč tudi pogovorov o islamu in muslimanski imigraciji v zahodni svet. Literatura o ksenofobiji je pokazala, da je strah oziroma grožnja eden izmed najbolj pomembnih dejavnikov, ki pojasnjujejo negativno mnenje glede imigrantov (prav tam). Ljudje se bojijo, da se bo s prihodom muslimanov in migrantov v njihovo državo, povečala možnost za različne (teroristične) napade. Zato imajo negativen odnos do migrantov, čeprav vemo, da pri takih stvareh ne smemo/moremo posploševati, saj tako delamo krivico ostalim pripadnikom neke nacije oziroma etnije.

Raziskave oziroma zanimanje za ksenofobijo so v Evropi nedavno pritegnile precej pozornosti (Galariotis et al., 2017: 1). Logična pojasnitev tega zanimanja leži v vzponu populističnih političnih formacij oziroma strank v več državah članicah EU; seveda pa to ni edini razlog za ponovno zanimanje za ksenofobijo, temveč lahko razloge iščemo tudi v ekonomski krizi iz leta 2008, begunski krizi, Brexitu in podobno (prav tam). Strankarski diskurzi lahko močno vplivajo na porast ksenofobije (Gulmez, 2019: 5).

Ratković (2017: 52) pravi, da smo bili priče (ne)napovedanemu vzponu ksenofobije v veliko razvitih evropskih državah. Vzpon populističnih in nacionalističnih vlad je povečal sovražni govor in ksenofobno retoriko (Miller, 2018: 1). Glavna točka razumevanja ksenofobije proti beguncem in drugim prisiljenim migrantom je razlika med izključevalno vladno politiko in splošno populacijo (prav tam). Medtem ko so dejanja, ki jih promovira ksenofobija, izvedena s strani določenega posameznika ali skupine znotraj družbe, imajo lahko večjo podporo od širše javnosti v primerjavi s posamezniki, ki izvajajo sovražna dejanja, ki morda ne predstavljajo mnenja širše javnosti (prav tam, str. 2–3). Širša podpora je lahko posledica akcij političnih voditeljev. Voditelji namreč pogosto oblikujejo javno mnenje (prav tam). Od voditeljev je odvisno, kako bodo posamezniki oziroma državljani gledali na neko določeno temo. Zato je še toliko bolj pomembno, da se izvoli politične voditelje, ki spoštujejo (kulturno) raznolikost, humanizem, človekove pravice ter vrednote EU.

Medtem ko protibegunsko nasilje ni nič novega v Evropi, pa je tako imenovana begunska kriza povzročila nov val ksenofobnega nasilja (Castelli, Pirro, 2018: 2–3). Samo leta 2016 je Nemčija poročala o na stotine poškodovanih iskalcih azila in več kot 35.000 napadih na migrante (prav tam). V zadnjih nekaj letih smo priče množičnemu prihodu (vojnih) beguncev v evropske države. Ti begunci so posledica nestabilnosti in vojn na Bližnjem vzhodu, ki so jih povzročile predvsem države Zahoda. Vemo, da obstajajo tudi ekonomski in delovni migranti, vendar se sama želim osredotočiti predvsem na vojne migrante oziroma begunce. Zato bom v naslednjem poglavju na kratko predstavila begunsko krizo, da bomo lažje razumeli kontekst oziroma situacijo, v kateri se je znašla EU in njene države članice in tudi, da bomo razumeli, zakaj je prišlo do vzpona desnih strank na oblast in kaj to pomeni za migrante oziroma begunce, ki prihajajo v Evropo v želji po boljšem življenju oziroma varnosti in miru.

4. MIGRACIJE IN BEGUNSKA KRIZA

Množične migracije niso nov fenomen; moderno dobo spremljajo že od njenega začetka (Bauman, 2016: 6). Trenutno čutimo posledice destabilizacije na Bližnjem vzhodu, ki jo je povzročil Zahod (prav tam). Migracije so v polje politike močno vstopile v začetku 21. stoletja kot nov izziv za nacionalno varnost (Kralj, 2008: 158). Različni medetnični konflikti, terorizem in podobno so postali temna stran globalizacije. Mednarodne migracije so začeli povezovati s kriminalom, to pa je povzročilo, da se mednarodne migracije v medijih prikazujejo kot varnostni problem (prav tam). »Illegalne« migracije v začetku 21. stoletja postajajo nevarnost, ki jih primerjajo z mednarodnim

kriminalom in terorizmom (Kralj, 2008: 159). Zato so države mnenja, da je treba migracije omejiti oziroma jih preprečiti (prav tam). Ravno zaradi te nevarnosti, ki naj bi jo s seboj prinesle migracije, nekatere države uporabljajo bolj trde politike na področju migracij, saj jih želijo omejiti, da bi (po njihovem mnenju) zavarovale varnost svoje lastne države in državljanov.

Leta 2015 je nepregledno število beguncev, ki so bežali pred vojno, prišlo v Evropo (Hayes, Dudek, 2019: 1). Nemčija je dovolila iskalcem azila, da so prišli v njeno državo, Avstrija pa je iskala načine, da bi omejila prihod beguncev (prav tam, str. 2). Nemčija ni upoštevala Dublinskega sporazuma in tako je beguncem dovolila, da lahko zaprosijo za azil v Nemčiji in ne v državi prvega prihoda. Primera Avstrije in Nemčije nam služita za primerjavo, kako ima lahko določen problem oziroma izziv različne politične rešitve oziroma razplete (prav tam). Nemčija je bila tista, ki je sprejela največ migrantov in beguncev med krizo. Na drugi strani je Avstrija sprejela najmanjše število beguncev (toliko, kolikor jih je zahtevala EU) (prav tam). Obe državi sta imeli demografske izzive (staranje prebivalstva), vendar se je vsaka odločila po svoje in ubrala drugačno pot.

Kralj (2008: 144) pravi, da migracijski tokovi postajajo vse bolj globalizirani in diferencirani. Ti tokovi povečujejo etnično in nacionalno raznolikost prebivalstva, spreminjajo pa tudi demografsko strukturo razvitih držav (prav tam). V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so bili migranti dobrodošli, saj so evropske države (na primer Nemčija) potrebovale delovno silo. Ne samo, da z migracijami države bogatijo raznolikost in pridobivajo multikulturnost, temveč v svojo kulturo vnašajo neke nove elemente oziroma običaje.

Leta 2015 je Evropa doživela največji prihod beguncev od konca druge svetovne vojne (globalresearch.ca, 2017). Septembra leta 2015 je Svet EU predstavil sistem kvot, s katerim naj bi 160.000 iskalcev azila premestili iz južne Evrope, predvsem iz Grčije in Italije, v osrednje oziroma zahodne države Evrope (prav tam). Čeprav je večina vlad članic EU sprejela predlagani sistem kvot, pa se je na drugi strani soočala z opozicijo in kritikami določenih držav. Predvsem Madžarska, Slovaška, Romunija in Češka so bile proti resoluciji oziroma kvotnemu sistemu (prav tam). Njihov argument je bil, da bo sprejem beguncev ogrozil njihovo etnično in kulturno identiteto. Poljska se je tudi pridružila tem članicam. Nemčija, natančneje kanclerka Angela Merkel, je pozvala te države, da naj spoštujejo odločitve in sprejmejo določeno število beguncev, saj bodo s tem razbremenile države, ki so sprejele več beguncev (prav tam). Madžarski premier Orbán je zavrnil določbe odbora, saj naj bi te predstavljale grožnjo madžarski suverenosti in kulturni identiteti. Povedal je, da nima namena spreminjati svoje migracijske politike (prav tam). Že tu se je kazala nesolidarnost nekaterih evropskih držav v primeru pomoči drugi državi članici EU. Ni pa samo Orbán politik, ki ostro

nasprotuje beguncem. Češki predsednik Miloš Zeman je izjavil, da če bodo sprejeli muslimanske begunce, bo to pomenilo, da bodo državljani prikrajšani za žensko lepoto, saj bodo ženske zavite od glave do pet (globalresearch.ca, 2017). Slovaški premier Robert Fico je obljubil, da niti en musliman ne bo imel vstopa na Slovaško (s tem je pojasnil svoje prepričanje, da je Slovaška narejena za svoje državljane in ne za manjšine ali begunce). Jaroslaw Kaczynski, nekdanji poljski minister, je izjavil, da bodo migranti s seboj prinesli bolezi (kolera ipd.) (prav tam). To je samo del evropskih politikov, ki imajo takšna in podobna stališča do migrantov in beguncev. Pri vseh je mogoče zaznati antimigracijski diskurz.

Izraz razbremenitev (angleško *burden-sharing*) je prišel bolj v uporabo med jugoslovansko krizo. To je pomenilo deljenje fizične obrambe razseljenih oseb ali pa deljenje ekonomskega in fizičnega bremena po celotni Uniji (Bloch, Levy, 1999: 216–217). Nedavno pa smo se s tem izrazom srečali pri relokaciji beguncev iz Italije in Grčije v druge evropske države. EU je leta 2015 uvedla kvotni sistem, da bi s tem razbremenila Italijo in Grčijo, saj sta ti dve državi vstopni točki za največ beguncev, ki prihajajo v Evropo. Kot že zapisano, nekatere evropske države so upoštevale odločitev EU, druge so ji nasprotovale. To je povzročilo trenja med državami in razkol v EU.

Tako imenovana begunska kriza je v Evropi glavna tema že nekaj let (Boe, Horsti, 2019: 183–184). Pozornost se je pomaknila na jug, podobe ljudi na ladjah v Sredozemskem morju pa so postale normalizirane in v očeh javnosti ter globalnega severa videne kot del begunske izkušnje (prav tam). Zupančič (2017: 11) pravi, da je begunska kriza postala evropski problem zaradi nepripravljenosti Evrope. Evropska begunska kriza je pridobila pozornost z dnevnimi medijskimi poročili tako zunaj kot znotraj EU – posebno ko je veliko število beguncev potovalo skozi Sredozemsko morje (Colombo, 2017: 161).

Toygür in Benvenuti (2016: 1) pravita, da je bil termin globalna migracijska kriza ali globalna begunska kriza uporabljen, da bi opisal gibanje milijonov ljudi, ki so bežali iz svojih držav. Začetek te krize zaznamuje Arabska pomlad leta 2011. Nekateri menijo, da je boljše govoriti o politični kot pa o begunski krizi, saj se države oziroma njihovi voditelji niso uspešno odzvali na to krizo (prav tam). Evropska migracijska kriza, tako pravita avtorja, opisuje specifično situacijo, s katero se je soočala EU in njene države članice, kot tudi institucije pri sprejemanju velikega števila migrantov in beguncev (prav tam). Te situacije še zdaleč ni konec, saj begunci še vedno prihajajo v Evropo, državam EU pa še ni uspelo razviti učinkovitega sistema obravnave in ravnanja z begunci. Namesto da bi države EU iskale rešitve za nastalo situacijo, desni politiki, ki so na oblasti, strašijo ljudi pred

begunci in migranti ter opozarjajo na nevarnost, boleznin in terorizem, ki naj bi jih migranti in begunci prinesli s seboj.

Castelli (2017: 318) pravi, da migracije niso nov fenomen v Evropi, so pa po njegovih besedah begunci v zadnjih treh desetletjih preoblikovali evropske družbe. Po mnenju Hattona (2017: 449) je sirski eksodus ustvaril krizo, ki je evropski azilni sistem pahnila v kaos, pokazale pa so se tudi težnje po njegovi prenovi. Azilantska kriza je pokazala na svojo nezadostnost, saj je slabo zastavljena, primanjkuje pa ji tudi javne podpore (prav tam, str. 447).

Po Triandaflydou (2018: 22) poznamo dva okvirja. Eden je moralizacijski, drugi pa ogrožajoč. Pri prvem gre za to, da je odgovornost prihodov beguncev naslovljena na vojne, nasilja in konflikte v regijah izvora. Pri tem okvirju so ljudje, ki se premikajo, videni kot žrtve (prav tam). Ta okvir poudarja vrednote, ki so zasidrane v humanitarnih vrednotah. Drugi okvir identificira občutek, da je gibanje ljudi naravna katastrofa, ki se je ne da nadzorovati (prav tam). Veliko evropskih držav in še posebej desnih strank uporablja ogrožajoč okvir. Prihod beguncev se prikazuje kot naravna katastrofa, ki se je ne da obvladovati. To v ljudeh vzbuja strah. Zato (desni) politiki, ki obljublajo, da bodo omejili migracije oziroma vstop v njihovo državo, pridobivajo podporo. Evropa se tako spreminja v Evropo desnih strank, kar pa ruši temelje in vrednote same EU.

Steinmayr (2016: 2) pravi, da je EU v letu 2015 doživela povečan prihod beguncev v njene države članice. Več kot 700.000 posameznikov, med katerimi jih je bilo največ iz Sirije, Afganistana in Iraka je zaprosilo za azil v prvih osmih mesecih leta 2015 (prav tam). Povečan prihod beguncev je rezultiral v logističnih, ekonomskih in socialnih problemih, pojem evropska begunska kriza pa se je začel vse bolj uporabljati (prav tam).

Consterdine (2018: 1) pravi, da je begunska kriza v letih 2014 do 2016 sprožila debato v Evropi. Nacionalni diskurzi so se razlikovali med seboj, politične stranke pa so si stale nasproti (prav tam).

Emmer et al. (2017: 143) pravi, da je begunska kriza leta 2016 označevala največjo množično migracijo v EU od konca druge svetovne vojne. Ljudje so bežali pred vojno in stradanjem (večinoma iz Sirije, pa tudi iz Somalije in Afganistana) – tako je več kot milijon beguncev iskalo azil v EU (prav tam). Ta geopolitični dogodek je po avtoričinem mnenju zanetil debato med državljanin in populistin. Velike skupine državljanov so poudarjale humanitarnost in kazale na moralno dolžnost, da pomagajo ljudem v stiski. Druge skupine državljanov pa so bile zaskrbljene glede (islamskih) beguncev (kaj bodo ti prinesli v njihovo kulturo; predvsem pa so opozarjali na nevarnost) (prav tam). Ob pojavu oziroma prihodu množic migrantov v države smo lahko opazili dva pola. Na eni strani so bile humanitarne organizacije in prostovoljci, ki so beguncem na mejah

delili hrano in vodo, na drugi strani pa so vzniknili protesti proti prihodu beguncev v določeno državo. S tem se je začel spreminjati tudi sam diskurz o beguncih. Sploh desne stranke so vse bolj uporabljaje nacionalistični diskurz, ki je kmalu prerasel v sovražni govor in sovražno nastrojenost proti prišlekom.

Po Önerinem mnenju (2018: 171) je bila sirska kriza ključni izziv skupni evropski migracijski in azilni politiki. Z avtorico se lahko strinjamo, saj so se ob pojavu begunske krize pokazale pomanjkljivosti tega sistema. Vsaka država je drugače obravnavala begunce, to pa je povzročilo zmedo in preobremenjenost nekaterih držav. Slabšanje razmer na Bližnjem vzhodu je prisililo veliko beguncev, da so zapustili svoje domove in se odpravili proti Evropi (*seguridadinternacional.es*, 2019). Od začetka pojava begunske krize je del evropskih medijev sirske begunce prikazoval kot »zunanje« (angleško *outsider*-je) katerih vrednote in kultura naj bi nasprotovali evropskim vrednotam in kulturi (prav tam).

Poleti leta 2015 je iz Turčije na grške otoke vsak dan prihajalo na tisoče ljudi, od tam pa so se odpravili naprej. Bodisi čez Severno Makedonijo, Srbijo in Madžarsko ali pa čez Hrvaško in Slovenijo do Avstrije in potem naprej v Nemčijo ali zahodne in severne evropske države (Lunaček, Meh, 2016: 22–23). Ustvarjen pritisk tako velikega števila beguncev je pripeljal do tega, da se je septembra 2015 odprl tako imenovani koridor za varnejši prehod iz Grčije do Avstrije in Nemčije (prav tam).

Lunaček in Meh (2016: 24) pravita, da je pomembno, da razlikujemo med pojmom balkanska migracijska pot in koridor. Namreč ta dva pojma sta se v medijih uporabljala kot sopomenki. Avtorici predvidevata, da je razlika med pojmom zabrisana zato, ker je bilo potovanje po balkanski migracijski poti ilegalizirano (prav tam). Koridor razumeta kot začasen in neilegaliziran prehod po balkanski migracijski poti. Predpostavljata tudi, da se je koridor vzpostavil 15. septembra 2015, ko je Madžarska zaprla mejo s Srbijo (prav tam).

Kogovšek (2016: 62) pravi, da se Evropa v zadnjih desetletjih sooča z večjim številom prihodov migrantov in beguncev. Ti v državah članicah EU iščejo priložnosti za boljše življenje, kar nekaj pa je takih, ki bežijo pred vojno v svoji matični državi, bodisi so jim kršene človekove pravice (prav tam). Po mnenju avtorice (prav tam) so sprva države razvile azilne in migracijske politike, ki so se razlikovale med seboj. Vsaka država je imela torej drugačno azilno in migracijsko politiko in tudi drugačne postopke (na primer glede odobritve prošenj itn.) Da pa bi bile države članice EU bolj enotne na tem področju, so začele graditi tako imenovani skupni evropski azilni sistem. Sistem navaja določena pravila ravnanja državnih organov s prosilci za azil in begunci (prav tam). Na žalost pa prihaja do tega, da se nekatere države članice ne držijo tega sistema, saj menijo, da one

same odločajo, na primer o tem, koliko prošelj za azil bodo odobrile. Zaradi tega je med državami članicami EU v zadnjih letih prihajalo do nesporazumov, saj nekatere države članice (na primer Češka in Madžarska) niso hotele sprejeti določenega števila beguncev, da bi s tem razbremenile Italijo in Grčijo. Ključno je, da imajo države članice EU skupno migracijsko politiko in da jo tudi upoštevajo, saj se potem begunci in migranti v vsaki državi obravnavajo enako, na enak način in ne prihaja do odstopanj. S tem ko določene države ne spoštujejo skupne politike, prihaja do trenj, EU pa s tem izgublja svojo enotnost.

Evropski politični voditelji imajo težave pri posledicah večjega števila prosilcev za azil od leta 2015 naprej, ko je več kot milijon ljudi zaprosilo za azil v evropskih državah (nrc.no, 2018). Takrat je večina ljudi iz Turčije v Grčijo prišla po morju, preden so se odpravili naprej čez Balkan in v države zahodne Evrope. Nemčija in Švedska sta bili državi, ki sta sprejeli največ beguncev (prav tam). Politični voditelji obeh omenjenih držav in javno mnenje v teh državah sta najprej dobrodošlo sprejela prišleke, vendar se je kasneje ta odnos spremenil, ko je postalo jasno, da se prihod beguncev ne bo zmanjšal oziroma umiril (prav tam). Da bi omejili prihod, je bil med Turčijo in EU sklenjen dogovor. To je pomenilo, da je bil vsakdo, ki je prišel v Grčijo brez ustreznih oziroma veljavnih papirjev, poslan nazaj v Turčijo. V zameno za to bi EU sprejela določeno število sirskih beguncev iz Turčije (prav tam). Dogovor med Turčijo in EU je pripeljal do tega, da je za 90% upadlo število beguncev in migrantov v Grčiji. Čeprav je manj ljudi prišlo v Grčijo, pa se je skokovito povečalo število prošelj za azil (prav tam).

Ko imigranti prispejo na schengensko območje, imajo pravico, da zaprosijo za azil v prvi državi, ki je podpisnica schengenskega sporazuma (Kralj, 2008: 165). Če država prošnjo zavrne, prosilec ne more vložiti nove prošnje v drugi državi (ki je prav tako podpisnica sporazuma). Nevladne organizacije opozarjajo, da je problem to, da postopki za vložitev prošnje za azil ter samo obravnavanje prošelj ne potekajo po enakih postopkih, temveč se od države do države razlikujejo (prav tam).

Medtem ko je bila Nemčija naklonjena migrantom (tj. jih je sprejela), pa je veliko evropskih držav na vzhodu ravnalo drugače (Steinmayr, 2016: 2). Avtor pravi, da so politični opazovalci opozarjali, da se bo s prihodom beguncev povečala podpora nacionalistom, antimigracijskim politikam ter skrajno desnim strankam. In to se je v resnici tudi zgodilo. Desne stranke in različna nacionalistična gibanja so pridobili podporo v veliko evropskih državah. Steinmayr (prav tam) omeni Nemčijo, kjer sta gibanje PEGIDA¹ ter stranka Alternativa za Nemčijo pridobili ogromno podpore. Podobno smo

¹ Nemško nacionalistično, antiislamistično, skrajno desno politično gibanje, ki je bilo ustanovljeno leta 2014.
Vir: <https://en.wikipedia.org/wiki/Pegida>

lahko zasledili v Franciji, na Švedskem in Finskem. Pomembno pri teh gibanjih in strankah je, da vemo, da imajo takšna gibanja izrazito protidemokratske težnje in lahko močno zaostrijo politiko neke države (prav tam).

Postelnisescu (2016: 203) pravi, da je Evropa danes na razpotju – na eni strani, da bi ostala zvesta svojim demokratičnim vrednotam in svobodi, na drugi pa se sooča z vzponom nacionalističnih voditeljev in strank, ki zahtevajo manj Evrope in več moči nazaj k nacionalnim državam. Priča smo vrnitvi politik strahu (prav tam).

Bülent (2002: 22–23) pravi, da imata evropski proces in globalizacija različne učinke na migracijo v Evropi. Člani držav članic EU se lahko legalno premikajo po območju Unije. Globalizacija ima po njenem mnenju zmagovalce (ljudje, ki delajo za multinacionalke, lahko zlahka vstopijo v Evropo) in poražence (omejitve glede vize se uporabljajo za to, da bi tistim, ki so žrtve revščine, brezposelnosti in podobno onemogočili vstop v Evropo) (prav tam). In to je dejansko tako. Ljudje načeloma lahko brez večjih posebnosti normalno vstopajo v Evropo in tudi potujejo v druge države. Bodisi so to poslovneži ali pa turisti. Tudi, ko ti ljudje pridejo v drugo državo, jih ne dojemajo kot migrante, tujce (barva kože, oblačila, njihova kultura in podobno) in ne čutijo, da so diskriminirani, ker niso pripadniki te države. Po drugi strani pa na migrante in begunce gledajo drugače (bodisi zaradi njihove barve kože, religioznih prepričanj in kraja, od koder prihajajo). Tudi, če migranti v določeni državi živijo že vrsto let, so se uspešno integrirali in imajo tudi državljanstvo, jih družba še vedno dojema kot tujce. In migranti in tudi begunci s tem občutijo diskriminacijo. Navadno se na begunce gleda kot na ljudi, ki bodo državljanom neke države odvzeli službe in stanovanja, zato se do njih pojavi odpor. Ni pa samo družba oziroma lokalna skupnost takšna, da diskriminira migrante in begunce, temveč to podpirajo tudi desne stranke, ki v svojih programih zagovarjajo homogenost naroda. Temi o beguncih in desnih strankah se bom posvetila nekoliko kasneje.

Prihod migrantov v države članice Unije predstavlja izziv za EU (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, 2018: 12–14). Begunska kriza leta 2015 je pokazala na nezadostne politike EU in pomanjkanje politične volje, da bi se humano odzvali na prihod iskalcev azila. Namesto da bi migracijo obravnavali kot naraven proces, se politike osredotočajo na zapiranje meja in omejitve. Odgovor pa so militarizacija, pridržanja in deportacije, ki kršijo človekove pravice.

Ko analiziramo statistike UNHCR iz leta 2017 (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, 2018: 10–11) vidimo, da je sredozemska pot do Evrope ostala najbolj nevarna na svetu. Evropa in Bližnji vzhod se z begunsko krizo soočata od leta 2011, ko je v Siriji izbruhnila državljanska vojna. V letu 2015 je več kot milijon ljudi doseglo Italijo in Grčijo po morju. Sredozemsko morje je kljub svoji nevarnosti še naprej ostalo popularno za prehajanje (prav tam).

V naslednjem poglavju bom malce pozornosti posvetila (povečanim) migracijam in s tem povezanim vprašanjem varnosti.

4.1. MIGRACIJE IN VARNOST

Kot odgovor na velik prihod beguncev v Evropo v letih 2015 in 2016 je tako imenovana begunska kriza postala predmet debate v medijih in v EU. Bučar (2014: 131) meni, da je poostren nadzor, ki se dogaja nad migracijskimi tokovi, del novih varnostnih politik, katerih namen je boj proti nereguliranim migracijam. Diskurz medijev in politikov ustvarja podobo o neki enotni (homogeni) skupini nereguliranih migrantov, ki naj bi ogrožali varnost EU in Zahodnega sveta na splošno (prav tam). S tem se vse migrante prikazuje kot varnostno grožnjo državam. V veliki večini pa gre po Bučarjevem mnenju za to, da je kriminaliteta teh ljudi povezana zgolj z njihovim nezakonitim prečkanjem meje določene države. Tako so priseljenci in begunci v javnem diskurzu marginalizirani in kriminalizirani (prav tam).

Ko mediji poročajo o migrantih, se novice nanašajo na njihove številke, lokacijo (od kod prihajajo, kje so zdaj in kam gredo), okoliščine (politične, ekonomske, vojne), gibanja (kolektivna skupina, valovi beguncev itn.). Gibanje beguncev oziroma migrantov je konstruirano kot nekakšna moč, ki se težko predvidi in ki nima nadzora (Consterdine, 2018: 10). Mediji ne govorijo o ljudeh, temveč uporabljajo izraze, ki jih navadno uporabljamo za opisovanje naravnih pojavov (na primer valovi). S tem se ustvarja podoba, da je »val beguncev« težko obvladljiv in da se ga/jih moramo bati.

V veliko evropskih državah so bile migracije opisane kot val obupanih ljudi, ki bežijo pred revščino (Colombo, 2017: 162–163). Veliko politikov in novinarjev si je posodilo izraz »masivna invazija«. Migrante so opisovali kot nedokumentirane, ilegalne (prav tam). Mediji in politiki določene migrante prikazujejo kot grožnjo nacionalni varnosti (Arrocha, 2019: 3). Prevladujoči diskurz glede migracij je povečal tudi ksenofobijo in povzročil vzpon desnega antimigrantskega populizma (prav tam).

Po mnenju Ferrin (2019: 2) smo bili v zadnjih letih v Evropi priča kar nekaj terorističnim napadom na civiliste. Napadalci naj bi bili posamezniki z migrantskim ozadjem, kar naj bi potrjevalo zvezo z islamsko državo. Intenzifikacija terorističnih napadov in drugih velikih evropskih problemov (kot sta na primer finančna in begunska kriza) je povzročila javno radikalizacijo proti imigrantom (prav tam). Rezultat vsega tega je bil vzpon oziroma porast skrajno desnih strank v Evropi.

Učakar (2017: 28) pravi, da se je razvoj skupne migracijske politike popolnoma preusmeril na področje varnosti, mejnega nadzora in preprečevanja terorizma (še posebej po napadih 11.

septembra, ko so desne stranke ta dogodek izkoristile za naslavljanje vprašanja povezave med priseljevanjem in varnostnimi grožnjami) (prav tam). Namesto da bi migracijska in s tem tudi azilna politika temeljili na integraciji, multikulturalnosti in predvsem na temelju človekovih pravic, pa se vse bolj osredotočata na vprašanje varnosti. Ko se v neki državi zgodi napad, mediji in še posebej desne stranke za to obtožijo migrante in begunce. S tem hočejo potrditi svojo zaskrbljenost oziroma svarjenje pred priseljenci.

Reece (2017: 28–29) pravi, da ko je leta 1989 padel Berlinski zid in ko so leta 1995 ustvarili schengensko območje, meje s tem niso odstranili, le premaknili so jo drugam. S schengenskim območjem se je nadzor na notranjih mejah sprostil, več pozornosti pa so začeli namenjati zunanjim mejam (Sredozemlje, vzhodna obrobja Evrope) (prav tam).

Begunci so bili prisiljeni oditi iz svoje države; za sabo so pustili družino, službe, svoje premoženje, skratka vse, kar je bilo del njihove identitete (Bloch, Levy, 1999: 105–106). Medtem ko se lahko delavski migranti »pripravijo« na prihod v drugo državo, pa tega ne morejo storiti begunci (prav tam).

Eksplozivna rast pretežno muslimanskih iskalcev azila v EU v letih 2014 do 2016 je postavila vprašanja o varnosti in povezavi med begunci in terorizmom, poleg tega pa je povzročila tudi ksenofobijo in islamofobijo v nekaterih delih evropske družbe (seguridadinternacional.es, 2019).

Države tako imenovane Trdnjave Evrope so se obdale z elektronskimi in fizičnimi mejami ter varovalnimi conami, ki ločujejo »naš« svet od »njihovega«. S takšnimi in podobnimi ovirami države ljudem preprečujejo, da bi zapustili območje bede, revščine in brezposelnosti (Bučar, 2014: 143). Evropski voditelji niso bili zmožni izkazati solidarnosti. Namesto da bi v svoje države prostovoljno sprejeli nekaj beguncev (da bi tako razbremenili Italijo in Grčijo), so jih zavrnili. Obe državi sta bili namreč vstopni točki beguncev. Grčija je na primer ob tako velikem številu beguncev imela težave, saj ni uspela zadovoljiti dublinskih odredb in tako je veliko število ljudi odšlo neregistriranih skozi Evropo. To je vzbudilo kritiko in antiimigracijske fobije. Samo čakali smo lahko, kdaj bosta nacionalizem in skrajno desne stranke prišle na oblast. Novi voditelji namreč obljublajo vrnitev k nacionalni državi in nacionalni identiteti, s tem pa tudi zavračanje same Unije (Postelnisescu, 2016: 205). Solidarnost z begunci so izkazale samo nevladne organizacije in prostovoljci ter nekatere evropske države. Kot že omenjeno določene države niso hotele sprejeti beguncev, pa čeprav jim je to naročila EU.

EU predlaga, da bi problem migracij rešili tako, da bi proti trgovcem z ljudmi uporabili vojaško silo. EU izhaja iz tega, da so za položaj beguncev krivi trgovci z ljudmi, ne pa okoliščine v njihovih izvornih državah ali restriktivne migracijske politike evropskih držav (Reece, 2017: 13). EU misli, da bo s tem, ko bo tihotapce prestregla, rešila migracijski problem, vendar migracij s tem ne bo

ustavila. Migranti in begunci bodo še naprej prihajali (bodisi zaradi boljših ekonomskih razmer bodisi zaradi vojne v izvorni državi) in Unija bo morala poiskati drugačne načine za rešitev tega problema.

Migrantska kriza je razkrila pomanjkljivosti evropskega azilnega sistema. V osrčju skupnega evropskega azilnega sistema je dublinska regulacija, ki določa, da je prva država, v kateri prosilec vstopi, odgovorna za njegov azil (europarl.europa.eu, 2017).

Bajt (2016: 50) pravi, da nacionalne države doživljajo erozijo suverenosti, vendar pa imajo še vedno moč nad vprašanjem, kdo sodi v skupnost in kdo je tujec.

Zdaj prehajamo k osrednjemu delu magistrske naloge, ki mu bo posvečeno največ prostora. V naslednjih (pod)poglavjih bom na kratko opredelila razvoj desnih strank, izpostavila pa bom tudi izbrane države in njihove politike ter kakšen odnos imajo do migrantov in beguncev. Poskušala bom tudi odgovoriti na vprašanje, ali je prihod večjega števila beguncev povezan z vzponom skrajno desnih strank ali pa gre samo za sovpadanje dveh dogodkov.

5. DESNE POLITIČNE STRANKE

Ko govorimo o skrajno desnih strankah, uporabljamo različne koncepte: radikalna desnica, populizem, ekstremna desnica (Mudde, 2007: 98–99). Pojem skrajna desnica se uporablja kot koncept, ki vključuje tako ekstremno desnico kot populistično radikalno desnico. Ekstremna desnica zavrača demokracijo, medtem ko jo radikalna desnica sprejema, zavrača pa liberalno demokracijo (ki vključuje pravice manjšin) (prav tam, str. 98). Takšne radikalne stranke so na primer Nacionalni zbor v Franciji, Danska ljudska stranka, Nizozemska stranka Za svobodo. Ekstremno desna stranka pa je na primer Zlata zora v Grčiji (prav tam, str. 99). Določenim omenjenim strankam in njihovim programom se bom bolj posvetila v nadaljevanju. Lahko pa zapišemo, da je vsem strankam skupno, da imajo izrazito antimigracijsko politiko, vse pa uporabljajo skrajni nacionalistični diskurz.

Janssen (2016: 8) pravi, da so bile evropske volitve leta 2014 najbolj uspešne za skrajne politične stranke. Zgodilo se je to, da so desne stranke prišle, ne samo v nacionalni ampak tudi v Evropski parlament, kar je ogrozilo nekatere stebre Evropske identitete oziroma vrednote.

Sekerisa in Vasilakis (2016: 2) pravita, da je politična nestabilnost Bližnjega vzhoda povzročila največji val beguncev v Evropo, odkar smo bili priča drugi svetovni vojni. Med drugim pravita, da

smo bili priča tudi vzponu nacionalizma ter antimigracijskih strank (prav tam). Vzpon skrajno desnih strank po njunem mnenju ni nič novega v Evropi, vendar pa se zdi, da se je njihov vzpon v zadnjih letih povečal. S tem pa se je tudi postavilo vprašanje, ali je prihod beguncev povezan z vzponom takšnih strank ter ali lahko begunci vplivajo na politične odločitve državljanov (prav tam). Skrajno desne in populistične stranke so v Evropi izkoristile humanitarno krizo, ki jo je s seboj prinesla begunska kriza tako, da so okrepile svojo islamofobno in antimigrantsko retoriko (Thorleifsson, 2017: 320). To jim je tudi uspelo; samo pogledjmo, kakšne stranke so zmagale na državnih volitvah ali pa so prejele veliko število glasov in se s tem prebile v Evropski parlament.

V zadnjih letih so skrajno desne populistične stranke v Evropi dosegle velik uspeh (Duina et al., 2019: 2). Strokovnjaki so takšne stranke opisali kot najhitreje rastočo strankarsko družino v Evropi. Desne populistične stranke so si na volitvah izborile kar nekaj stolčkov ali pa so si zagotovile prostor v vladajočih koalicijah kot partnerji (prav tam, str. 3). To se je zgodilo po celem evropskem kontinentu – od Italije, Avstrije, Švice, Nizozemske, Danske, Norveške, Estonije, Latvije, Madžarske, Poljske, Bolgarije, Hrvaške do Slovaške (prav tam).

Mudde (2016: 296) pravi, da si danes populistične, radikalne, skrajno desne stranke delijo ideologijo, ki združuje tri komponente: nativizem, avtoritarizem in populizem. Nativizem vključuje kombinacijo nacionalizma in ksenofobije (prav tam). Je ideologija, ki pravi, da bi morale biti države naseljene izključno s člani naravne skupnosti, nenaravni elementi pa naj bi ogrožali homogenost neke nacionalne države (prav tam). Nativizem pogosto cilja na migrante (delavce ali begunce) v zahodni Evropi in etnične manjšine (na primer Rome) v vzhodni Evropi (prav tam). Avtoritarizem se nanaša na prepričanje o strogo določeni družbeni hierarhiji, spoštovanju avtoritet. Zgoraj omenjene stranke kriminalizirajo družbene pojave, kot so na primer splav, droge ali pa prostitucija (prav tam). Populizem je ideologija, ki družbo obravnava, kot da je ločena na dve homogeni in antagonistični skupini. Na eni strani je ljudstvo, na drugi strani pa so elite. Populistični politiki navadno pravijo, da so na strani ljudstva (prav tam). Te tri komponente (torej nativizem, avtoritarizem in populizem) delajo stranko populistično in skrajno desno (prav tam, str. 297). V primerjavi z ekstremno desnico v tridesetih letih 20. stoletja je populistična radikalna desnica demokratična (sprejema suverenost in večino). Obstajajo napetosti med populistično radikalno desnico in liberalno demokracijo. Populistična radikalna desnica v svojem bistvu vidi ljudi znotraj nacije kot etnično in moralno homogene (Mudde, 2016: 297).

Populizem ni viden kot ideologija v tradicionalnem pomenu besede, temveč je politična filozofija (Fischer, Dunn, 2019: 8).

Gulmez (2019: 3) pravi, da obstajata dve značilnosti desnih političnih strank. Prva je razlika med notranjimi (angleško *insider*-ji) in zunanji (angleško *outsider*-ji) (ksenofobija, etnocentrizem in etnonacionalizem), druga pa je fundamentalna hierarhična orientacija (nacionalizem). Strankarske orientacije so določene s tremi faktorji: 1. socioekonomska deprivacija (brezposelnost, strah pred izgubo službe), 2. antimodernistični tradicionalizem (nacionalizem, patriotizem, antiimigrantski odnos), 3. družbena izolacija in nizek družbeni status (nizka stopnja izobrazbe, nizki prihodki) – to so osrednji dejavniki, ki povzročajo antimigrantsko obnašanje in ksenofobijo (Gulmez, 2019: 3–4).

Od osemdesetih let naprej se po Evropi odvija vzpon desnih populističnih strank. Takšnega vzpona nismo pričakovali, še manj pa smo mislili, da se bo obdržal (Arendt, Consiglio, 2016: 4).

Öner (2014: 86) pravi, da je obdobje po koncu hladne vojne doživelo vzpon skrajne desnice, ki je vplivala na politike evropskih držav. Mogoče je bilo opaziti tudi povečanje nasilja in ksenofobije do migrantov, še posebej po napadih 11. septembra (predvsem proti muslimanskim imigrantom, beguncem in tistim, ki podpirajo idejo multikulturalizma). Avtorica (prav tam) pravi, da se je skrajna desnica z obrobja premaknila v prevladujoči del (angleško *mainstream*) politike. Namreč skrajno desne stranke so pridobile glasove na različnih lokalnih in nacionalnih volitvah ter volitvah v Evropski parlament (prav tam). Poleg tega so se povečale tudi skrajno desne organizacije in s tem tudi nasilje, prišlo pa je tudi do normalizacije političnega diskurza skrajne desnice (prav tam). To je po avtoričinem mnenju najbolj nevarno za prihodnost Evrope, saj so s tem dopustili, da skrajna desnica vpliva na program in diskurz prevladujočih strank (prav tam). Posledice vzpona skrajne desnice lahko že opazimo, saj je na nedavnih volitvah v Evropski parlament vanj prišlo kar nekaj takih strank oziroma politikov. Politiki oziroma stranke v Evropskem parlamentu imajo izredno moč pri odločanju o določenih problematikah, zato je še toliko bolj pomembno, da je v Evropskem parlamentu veliko politikov in strank, ki nasprotujejo tem desnim politikom. Namreč desne stranke imajo izrazito protimigrantsko in evroskeptično držo, ki je lahko usodna za prihodnost Evrope. S svojo trdo politiko odvezemajo pravice tistim, ki so že tako ali drugače marginalizirani v neki družbi (na primer prosilci za azil, begunci, migranti in Romi).

Od osemdesetih let prejšnjega stoletja so se radikalno desne stranke pojavile v veliko evropskih državah (Rydgren, 2017: 1). Politika radikalno desnih strank stremi k temu, da zavaruje nacionalno (prevladujočo) kulturo in da ohrani nacijo kar se da etnično homogeno (prav tam). Njihov etnični nacionalizem sledi izključevanju imigrantov in drugih manjšin, velikokrat pa se izraža v obliki ksenofobije in rasizma (prav tam, str. 1–2). Politični programi radikalno desnih strank so se vrteli

oziroma se še vrtijo okoli imigracije in vprašanja beguncev, še posebej v zahodni Evropi, v zadnjih letih pa tudi v vzhodni Evropi (prav tam).

Glavna značilnost desne populistične agitacije je antielitizem (angleško *antiestablishment*), v katerem ima skonstruirana bitka med ljudmi in elito osrednjo vlogo (Fischer, Dunn, 2019: 22). V tem primeru je termin *ljudje* uporabljen homogenizirano, da bi opisal različne interese nekaterih delov družbe v primerjavi s političnim razredom, ki prodaja nacionalne interese nedemokratični, multikulturalni in transnacionalno orientirani EU (prav tam).

Evropske radikalno desne stranke so pogosto označene kot populistične stranke (Rydgren, 2017: 2). Že leta 1996 je Gaffney v eni izmed svojih knjig napisal, da obnašanja skrajne desnice povzročajo reprodukcijo tradicionalnih platform, kot so nacionalizem, etnocentrizem, zaščita ozemlja itn. (Gaffney, 1996: 237). In temu smo priča danes. Glavna grožnja idealizirani etnični homogeni skupnosti naj bi prihajala s strani imigrantov, saj se jih dojema kot tiste, ki naj bi zlorabljali blaginjo, povzročili brezposelnost in delali kriminal (Stefanovic, Evans, 2019: 2). Skrajno desne stranke v Evropi se osredotočajo na »obrambo« svoje lastne homogene nacije in Trdnjave Evrope (prav tam, str. 3).

Da so bile v zadnjem desetletju desne populistične stranke v Evropi zelo uspešne, meni tudi Zagorski (Zagorski et al., 2019: 1). Po znanih podatkih naj bi bilo tako zaradi recesije oziroma krize leta 2008. Volivci takšnih strank naj bi bili »poraženci globalizacije« – to so tisti posamezniki, ki so bili najbolj prizadeti zaradi globalizacije in globalnega trgovanja oziroma povezovanja (prav tam, str. 2). Po veliki recesiji leta 2008 so desne populistične stranke doživele izjemno podporo (prav tam, str. 13). Za primer lahko vzamemo stranki Lega v Italiji in Fidesz na Madžarskem. Čeprav se je odstotek populističnih strank na volitvah povečal v skoraj vsaki evropski državi. Uspeh desnih populističnih strank je bilo tako mogoče zaznati tudi v državah, ki jih kriza ni tako močno prizadela (to so na primer Avstrija, Danska, Finska in Poljska) (prav tam, str. 14).

V zadnjih treh desetletjih je zahodna Evropa v politiki doživela zasuk v desno stran. Popularnost desnih strank je dokaz te spremembe (Polyakova, 2015: 28). Misleci so tem strankam namenili malo pozornosti, saj so menili, da bodo te stranke hitro šle v pozabo. Zgodilo pa se je ravno nasprotno. Prisotnost radikalno desnih strank v nacionalnih parlamentih je postala norma (prav tam). Radikalno desne stranke v zahodni in vzhodni Evropi si delijo močno nacionalistično ideologijo (Polyakova, 2015: 31–32). Ideologija radikalno desnih strank poudarja sliko kulturne izgube – pa naj bo to jezik, tradicija, ali religija – ki jim omogoča, da sebe predstavijo kot legitimne

njihovi nacionalni kulturi, tradicijam, vrednotam in zgodovini (prav tam, str. 32). Njihov glavni element je mit o homogeni naciji (prav tam).

Primarno so begunci in imigracija problema, ki najbolj privlačita volivce skrajno desnih strank (Rydgren, 2017: 2). Najbolj izrazita lastnost volivcev radikalno desnih strank je ta, da želijo bolj restriktivno imigracijo v njihovo državo. Če bolj podrobno pogledamo sporočilo, ki privlači volivce takšnih strank, lahko vidimo, da ima povezava med imigracijo in predvidenim kriminalom odločilno vlogo (prav tam). Imigranti iz muslimanskih držav, držav Bližnjega vzhoda in Afrike so zato s strani radikalno desnih strank identificirani kot problematični in nedobrodošli (prav tam).

Nekateri menijo, da je skrajna desnica antisemitistična, antidemokratska in populistična; še posebej pa je nacionalistična (Ellinas, 2010: 9).

Priča smo bili dvema valovoma, glede podpore skrajni desnici (Ellinas, 2010: 12). Prvi val se je pojavil na povojnih volitvah. Najbolj očiten je bil v Avstriji. Čeprav se je prvi val zgodil po državah, ki so spreminjale režim, pa se je drugi val razširil čez tri desetletja ekonomskega razvoja in politične stabilnosti (Ellinas, 2010: 12–14). V zadnjih nekaj desetletjih so skrajno desne stranke doživele spremembe (prav tam, str. 237–238). Njihov vzpon je vzbudil dvome o stabilnosti evropskih demokracij in ponovno oživil medvojno demokratično disintegracijo. Vzpon skrajne desnice je povzročil veliko skrbi zaradi svoje ksenofobne in izključujoče retorike (prav tam).

Oznaka skrajna desnica ni nikoli uporabljena s strani tistih, ki ji pripadajo. Sami sebe raje poimenujejo nacionalno gibanje (Camus, 2017: 1). To je vidno pri stranki Zlata zora v Grčiji (o kateri bo govora malce kasneje), saj sebe ne pojmujejo kot skrajno desnico, temveč kot gibanje.

Beseda populizem se je prvič pojavila v 19. stoletju v dveh državah; to sta bili Rusija in Združene države Amerike (Camus, 2017: 187–188). Termin populizem je postal izraz za različna gibanja v politiki; tako v Evropi kot tudi zunaj evropskega kontinenta (Lazaridis, 2016: 3).

Prihod več milijonov beguncev v Evropo je ponovno obudil diskusijo o naciji in nacionalni identiteti (Dong, 2017: 2). Evropa je sestavljena iz članic, ki so različnih velikosti in ki imajo tudi različen politični status. Dong (2017: 2–3) pravi, da je evropskim skrajno desnim strankam uspelo mobilizirati veliko podpore v zadnjih dveh letih, opazimo pa lahko tudi povečanje njihove moči. Ne moremo z gotovostjo trditi, da se je povečanje moči skrajno desnim strankam zgodilo zaradi prihoda beguncev.

Populistične skrajno desne stranke doživljajo svoj največji volilni in politični uspeh v povojnem obdobju v Evropi (Mudde, 2016: 289). Ekstremna desnica v zgodnjem 20. stoletju je bila fundamentalno antidemokratska, odvrčala je tako suverenost kot vladavino večine. Populistična radikalna desnica v zgodnjem 21. stoletju je antiliberalna, demokratična, zavrača varnost manjšin in pluralizem, podpira pa suverenost (prav tam). Čeprav so bile populistične stranke sprva bolj na obrobju, pa so v zadnjih 15. letih postale del prevladujoče politike tako v zahodnih kot nezahodnih demokracijah (Hegedüs, 2019: 1–2).

Desni populistični so vprašanje migracij postavili kot grožnjo svoji kulturi, vrednotam in identiteti (Abdalla, 2017: 33). S tem so po avtorjevem mnenju ustvarili družbeni problem in krizo, ki pa mora biti obravnavana na nacionalni ravni (prav tam).

Ljudje se želijo počutiti varne, zato voditelj, ki obljubi varnost in zaščito, dobiva podporo (Postelnisescu, 2016: 4). To smo lahko opazili pri zadnjih avstrijskih volitvah, kjer je skrajno desna stranka Hoferja dobila močno podporo. Avtorica (prav tam) pravi, da EU doživlja veliko pritiskov (begunci, Brexit, napadi). Na drugi strani pa opažamo vzpon ekstremističnih strank, radikalizacijo evropskih državljanov, hibriden terorizem, konec schengenskega območja in prihodnosti o bolj integrirani Evropi (prav tam).

V Evropi je že nekaj časa prisoten trend naraščanja nacionalističnih strank (Bieber, 2018: 530). V državah z naraščajočim nacionalizmom lahko opazimo polarizacijo. Podpora skrajno desnim strankam ne temelji na nacionalističnih položajih, temveč na ekonomiji (prav tam). Bieber (2018: 537) pravi, da ni jasnega globalnega trenda, ki bi nakazoval na vzpon nacionalizma. Po njegovih besedah lahko namesto tega opazujemo vzpon nacionalističnih politik v nekaterih državah.

Desne stranke so zdaj zastopane tako v nacionalnih parlamentih kot tudi v samem Evropskem parlamentu (Arendt, Consiglio, 2016: 4).

Vieten in Poynting (2016: 533) pravita, da so skrajno desničarska ter rasistična gibanja na pohodu po celem evropskem parlamentu. Bučar (2014: 202–203) pravi, da so se v preteklih desetih letih v evropskem prostoru povzpele nacionalistične stranke, katerih temelj je protipriseljenska politika.

Öner (2014: 89) pravi, da so za novo skrajno desnico (še posebej po napadih 11. septembra) muslimanski migranti postali grožnja zahodni civilizaciji, pogosto pa so jih prikazovali kot tiste, ki se težko asimilirajo v novo družbo. V zadnjih letih je, predvsem v zahodni Evropi, glavni fokus skrajno desnih strank radikalni islam, sledijo pa mu migracije, ki jih desnica skrbno uporablja oziroma prikazuje kot grožnjo varnosti (prav tam). Kot bom prikazala v naslednjem poglavju, gre res za to, da je tema migracij ena izmed glavnih tem v programih desnih strank. Migracijo in begunce te stranke predstavljajo kot grožnjo varnosti njihove države in državljanov; govorijo, da se

bo s prihodom beguncev v Evropi začela islamizacija in podobno. Ne smemo pa pozabiti tudi na rasistični diskurz desnih strank. S sovražnim diskurzom ustvarjajo lažno okolje oziroma lažna prepričanja o tem, kdo so v resnici begunci, ki prihajajo.

V luči migracij iz globalnega juga in iz držav, ki jih pesti vojna, so desne iniciative pridobile podporo (Rosenberger et al., 2018: 11). Protesti pripadnikov takšnih desnih iniciativ temeljijo na prepričanju o suverenosti nacionalne države kot legitimne avtoritete glede azila. Protestniki poudarjajo pravico nacionalne države, da sama odloči, kdo lahko vstopi na njen teritorij in kdo ima pravico tudi ostati (prav tam). To se je dobro pokazalo pri kvotah glede sprejema beguncev, saj na primer Madžarska ni hotela sprejeti nobenega begunca, ker je menila, da ima avtoriteto, da lahko sama odloča o tem in da ji ni treba spoštovati navodil oziroma določb, ki jih določi EU.

Kot vidimo, se vsi omenjeni avtorji strinjajo s tem, da so v zadnjih letih desne stranke pridobile na podpori. Zmage nekaterih desnih strank resda sovpadajo s prihodom beguncev, vendar ne vemo točno, ali bi do njihovega vzpona prišlo tudi v primeru, če se begunska kriza ne bi zgodila. Menim, da je na vzpon skrajno desnih strank vplivala tudi ekonomska kriza iz leta 2008, saj je prizadela najrevnejše sloje prebivalstva, ti pa so se po pomoč obrnili k desnim politikom.

Taoushiani (2017: 25) pravi, da je EU uspelo zgraditi eno nacijo tako, da je kombinirala različne nacionalne države (z različnim ozadjem, jezikom in kulturo). Ideja je bila, da bi ustvarili evropsko identiteto, ki bi vključevala suverenost, varovala naj bi mejo in zagotavljala svobodo gibanja za ljudi (prav tam). To naj bi bila tudi skupnost s skupnimi evropskimi in političnimi strukturami. Nekateri menijo, da je imela EU težave pri gradnji evropske identitete. Namreč pri različnih krizah se pokažejo razlike med državami (prav tam). Uspeh EU se nanaša na voljo držav članic, da predajo določene vidike svoje suverenosti za boljšo in večjo Unijo (prav tam, str. 26). Avtorica opozori tudi, da lahko opazamo, da države postajajo bolj vezane na svojo nacionalno suverenost. Omenja tudi Brexit, saj lahko vidimo spreminjajočo se politiko, zanjo pa je značilno, da gre za diskurz, ki ima korenine pri ponovni vrnitvi moči nacionalnim državam (prav tam). Globalizacija je povzročila, da zveza med državo in narodom ni več tako trdna in samoumevna, kot je bila prej (Kralj, 2008: 128). Čeprav ta vez ni več tako močna, ostaja nacionalna identiteta močan dejavnik družbene stratifikacije (prav tam, str. 129).

Aparat nacionalne države zaznava dve vrsti tujcev (Kralj, 2008: 141). Prvi so tisti, ki so pravkar prečkali državno mejo, drugi pa so tisti, ki tu bivajo že nekaj časa (prav tam, str. 142). Tem nacionalna država lahko priznava poseben status in jih uvršča v kategorijo nacionalnih manjšin, vendar jim ne priznava nekaterih pravic (prav tam). »Prvi ukrep diferenciacije tujcev, ki ga ima na

voljo nacionalna država, administrativno poteka prek (ne)posredovanja potnega lista oziroma državljanstva.« (Kralj, 2008: 143)

Država kategorizira imigrante na zaželene in nezaželene (Kralj, 2008: 156). Običajno se spodbuja prihod visoko usposobljenih kadrov, druge imigracije (na primer prosilci za azil in begunci) pa postajajo nezaželene, podvržene pa so tudi restriktivnim mehanizmom ter imigracijskim politikam (prav tam). Imigracija hrani populizem in skrajno desne stranke v Evropi (Hansen, 2016: 17).

V nadaljevanju na kratko predstavljam aktualne evropske politične stranke, ki so trenutno v Evropskem parlamentu.

5.1. POLITIČNE STRANKE V EVROPSKEM PARLAMENTU

V Evropskem parlamentu (v nadaljevanju EP) ni nacionalnih strank. Vsi kandidati posameznih nacionalnih strank se pridružijo politični skupini v EP. Poglejmo si na kratko, katere so te stranke in za vsako navedimo nekaj lastnosti.

Evropska ljudska stranka je evropska desnoredinska politična družina (europarl.europa.eu, 2019). Je tudi največja politična skupina v EP. Združuje Krščanske demokrate in demokratične skupine v Evropi, vključuje pa tudi sredinske stranke. Skupina dela na kompetitivni in bolj demokratični Evropi (europarlamenti.info).

Skupina naprednega zavezništva socialistov in demokratov združuje evropske socialne demokrate in delavske stranke in je druga največja skupina v EP. Njihova glavna prioriteta je, da bi evro cono naredili v pravo ekonomsko, denarno in socialno unijo (europarlamenti.info).

Skupina evropskih konservativcev in reformistov je najnovejša skupina v EP, želijo pa si spremeniti in reformirati delo EU. Sprejemanje odločitev želijo pripeljati bližje evropskim državljanom. Demokracija, ekonomski razvoj, človekove pravice in varnost so pomembni za to skupino (europarlamenti.info).

Konfederalna skupina evropske združene levice/zelene nordijske levice združuje evropske leve stranke in nordijske zelene levičarje. Skupina nasprotuje trenutni evropski politični moči oziroma strukturi. Stremijo k evropski integraciji, poleg tega pa želijo narediti vse evropske institucije demokratične. Skupina je odločno proti NATU (europarlamenti.info).

Stranka **Identiteta in demokracija** je skrajno desna politična stranka v EP. Vključuje nacionalistične, populistične in evroskeptične stranke. Prioritete stranke so ustvarjanje novih delovnih mest, rast, povečana varnost, preprečevanje ilegalnih migracij in boj proti birokraciji EU (europarlamenti.info).

Zeleni/evropska svobodna zveza se osredotočajo na varovanje okolja, zato so njihovi glavni cilji varovanje okolja, družbena pravičnost, demokracija in nenasilje. Skupina vključuje stranke, ki predstavljajo manjšinske narode. Skupina podpira človekove pravice in trajnostni razvoj (europarlamenti.info).

Prenova Evrope združuje liberalne in liberalno demokratske stranke držav članic EU. Je tretja največja skupina v EP. Stremijo k individualni svobodi (svoboda misli, religije itn.), nasprotujejo pa diskriminaciji in revščini (europarlamenti.info).

Zdaj pa se osredotočimo na desne politične stranke v Evropi. Izbrala sem si osem evropskih držav (Avstrija, Nemčija, Francija, Poljska, Madžarska, Češka, Grčija, Italija) za katere menim, da lahko najbolje prikažejo vpliv desnih politik na begunce in migrante (omenjene oziroma izbrane države in njihove politike so v medijih odmevali). Poleg tega sem si te države izbrala tudi zato, ker je bilo v medijih veliko govora, bodisi o voditeljih teh strank bodisi o stranki sami.

6. DESNE POLITIČNE STRANKE V EVROPI

V nadaljevanju predstavljam izbrane desne politične stranke oziroma države v Evropi. Za te stranke in države sem se odločila na podlagi medijske odmevnosti političnih procesov, ki so se navezovali na porast skrajne desnice in migrantske krize. Pri vsaki državi bom na kratko predstavila zgodovino (desne) stranke ter njihove programe. Hkrati pa želim prikazati določen grob oris desnih (nacionalističnih) strank in njihovih karakteristik ter tudi podobnosti med njimi. Podatke o strankah sem dobila na njihovih spletnih straneh, na internetu in v člankih v elektronskih časopisih, ki so navedeni na koncu poglavja. Najprej pa pojdemo skozi teorijo in karakteristike desnih strank.

Kljub nižjim številkam migrantov, ki prihajajo na meje EU, populistični voditelji držav članic EU iščejo probleme v migracijah, da bi ustvarili strahove in povečali podporo svoji stranki (hrw.org, 2019). Populistične ekstremistične stranke in ideje so ponovno imele učinke na evropske politike v

tem letu. Radikalno desne stranke so bile ponovno izvoljene (na primer na Madžarskem), kjer so se združile med seboj (hrw.org, 2019).

Politične stranke imajo veliko vlogo pri politizaciji migracijskih problemov ter tudi terorističnih napadov (Jungkunz et al., 2018: 4). Njihova vloga je postala še posebej pomembna v zadnjih dveh desetletjih, ko je imigracija postala ena izmed najbolj polariziranih problemov v volilnem prostoru (prav tam). Imigracija je postala najljubša tema populističnih desnih strank. Napadi v Parizu so se zgodili v času debate o prihodu beguncev v Nemčijo in s tem islamizacije (prav tam). Medtem ko so stranke na levi in desni strani političnega spektra diskutirale o migracijskih problemih kar precej časa, so ti izzivi oziroma problemi postali še bolj pomembni spomladi leta 2015, ko so vzniknila desna populistična gibanja in stranke, kot sta na primer PEGIDA in stranka Alternativa za Nemčijo (prav tam).

Izraz islamofobija so prvič uporabili leta 1922 (to je bil francoski učenjak Etienne Dinet), vendar potem samega izraza niso uporabljali do leta 1990 (Demichelis, Olms, 2018: 167). Etimološko izraz predpostavlja strah oziroma fobijo pred islamom (prav tam). Avtorja (prav tam, str. 169–171) pravita, da se zdi, da je v Italiji in drugje po Evropi islamofobija povezana z naraščajočo begunsko krizo in pogostimi terorističnimi napadi. To se je začelo dogajati po 11. septembru 2011, še bolj pa se je povečalo po napadih v Parizu leta 2015 (prav tam, str. 170). Evropejci vidijo to grožnjo beguncev kot takšno, ki bo s seboj prinesla terorizem in negativni ekonomski učinek; poleg tega pa menijo, da so begunci breme državi in da domačinom jemljejo službe (prav tam, str. 171). Kar pa seveda ni res, saj po navadi migranti in begunci opravljajo takšna dela, ki jih domačini ne želijo (poleg tega pa za tovrstno delo prejemajo nizko oziroma nižje plačilo).

Obstaja nekaj razlik med zahodno in vzhodno skrajno desnico (Stefanovic, Evans, 2019: 21). Podporniki skrajne desnice v zahodni Evropi nasprotujejo državljanskim in človekovim pravicam, ne pa tudi svobodnim volitvam ali demokraciji (prav tam). Podporniki skrajne desnice v vzhodni Evropi nasprotujejo demokraciji, podpirajo pa diktaturo. Skrajna desnica v zahodni Evropi oziroma njeni volivci vidijo neevropske migrante kot glavno težavo. V vzhodni Evropi pa se volivci osredotočajo na sedanje ali zgodovinske etnične manjšine (Jude, Rome itd.) (prav tam).

Zahodnoevropske radikalno desne in populistične stranke so v zadnjih treh desetletjih doživele kar nekaj sprememb (Akkerman et al., 2016: 1). V devetdesetih je adaptacija antiimigracijskih in populističnih okvirjev tem strankam odprla pot iz margine v center (prav tam). Kot rezultat tega so te stranke pridobile velike podpore (na primer Nacionalni zbor v Franciji in avstrijska Svobodnjaška

stranka). Po prelomu tisočletja se je ta trend nadaljeval za večino desnih populističnih strank. Še več, njihovo število se je povečalo (prav tam).

Termin radikalni desni populizem opisuje skupino strank, ki so desne v njihovem zavračanju individualne in družbene enakosti (Akkerman et al., 2016: 5). Ena izmed osnov njihove ideologije je nativizem, (tj. kombinacija nacionalizma in ksenofobije). Nativizem vodi k antiimigraciji, nasprotovanju EU in antiislamizmu (prav tam). Imigracija in integracija sta eni izmed glavnih problemov pri radikalno desnih populističnih strankah (Akkerman et al., 2016: 34).

Različni strokovnjaki so razpravljali o tem, da se volivci radikalno desnih populističnih strank razlikujejo od volivcev prevladujočih strank v treh točkah (Akkerman et al., 2016: 53). Prvič, volivci radikalno desnih populističnih strank so opredeljeni kot poraženci globalizacije. V povprečju imajo nižjo izobrazbo in tudi nižji razredni položaj kot volivci prevladujočih strank (prav tam). Drugič, pokazalo se je, da večina volivcev radikalno desnih populističnih strank podpira te stranke, ker se strinjajo z njimi (pri problemih kot sta na primer imigracija in evropska integracija) (prav tam). Tretjič, tisti, ki so politično nezadovoljni, so nadreprezentirani med volivci radikalno desnih populističnih strank (prav tam).

Če pogledamo profil volivca skrajno desne stranke, lahko vidimo, da gre po navadi za delavski razred s primarno ali sekundarno izobrazbo kot tudi za mlajše brezposelne ljudi (Ratković, 2017: 51). Čeprav sem sodijo tudi tisti z višjo izobrazbo. Slednji menijo, da so globalizacija, integracija in prihod velikega števila tujcev zmanjšali nacionalno suverenost in oslabili nacionalno identiteto (prav tam, str. 51–52).

Niso vse radikalno desne stranke tudi populistične (Hale Williams, 2006: 55). Hale (2016: 107) identificira tri skupine oziroma stranke: kooperativne, skrite in originalne. Kooperativne stranke so tiste, ki so »posvojile« imigrantski problem malo po tem, ko so bile ustanovljene (prav tam). Povedano drugače, antiimigracija ni njihova originalna pozicija. Hale sem umešča avstrijsko Svobodnjaško stranko. Skrite stranke so od nekdaj bile antiimigrantske, vendar se je njihov položaj spreminjal čez čas. Sem Hale šteje na primer nemške Socialne demokrate ter Nacionalni zbor v Franciji (prav tam). Originalne stranke so tiste, ki so bile od nekdaj proti imigraciji. Večina teh strank se je pojavila v zadnjih dveh desetletjih 20. stoletja; na primer britanski Nacionalni zbor (prav tam).

Ignazi (2003: 39) pravi, da do začetka devetdesetih let desne stranke niso privlačile posebne pozornosti. Avtor še pravi, da se desnica ne zdi kot začasni fenomen, saj so se v zadnjih dveh desetletjih pojavile nove desne stranke, s tem pa se je tudi sam obseg desnih strank povečal (Ignazi, 2003: 197).

Zdi se, da bo populizem postal nova normalnost v Evropi (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, 2018: 12–14). Kot odgovor na večjo ekonomsko in družbeno krizo, radikalno desne stranke in populistična družbena gibanja doživljajo vzpon v Evropi. V različnih evropskih državah državljani dajejo svoje glasove strankam s ksenofobnimi koreninami, retoriko in politikami (prav tam). To je vidno pri državah, kot so na primer Grčija, Francija, Madžarska in Poljska. Zato v nadaljevanju tudi predstavljam te države in njihove politike glede migracij.

Vzpon desnih nacionalističnih politik v Evropi pomeni, da je veliko Evropejcev zainteresiranih za ohranjanje oziroma zaščito svoje kulture (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, 2018: 12–14). Nekateri med njimi se bojijo, da bodo muslimanski begunci uveljavili Šeriatsko pravo, to pa naj bi bilo v nasprotju z evropsko liberalno demokracijo.

Migrantska kriza, ki Evropo pretresa že kar nekaj časa, je vodila do povečane podpore ekstremno desnih strank po vsem evropskem kontinentu (Ratković, 2017: 48). Skrajno desne stranke si delijo ekstremni nacionalizem, islamofobijo, ksenofobijo, rasizem in sovraštvo do migrantov. S tem ko desne stranke poudarjajo različnost kultur, tradicij in načina življenja, vzbujajo strah in nezaupanje, ki vodita do ksenofobije in rasizma. Imigranti so videni kot grožnja nacionalni koheziji, kulturi in stilu življenja. Nativizem ima pri tem pomembno nalogo, tako v ideologiji kot tudi programu ekstremno desnih strank (država naj bi bila poseljena izključno s člani lokalnih etničnih skupnosti) (prav tam).

Maja 2019 so se volivci odpravili na volitve v Evropski parlament. Zgodilo se je kar nekaj sprememb. Velika Britanija je denimo izglasovala izstop iz EU, populistične antimigracijske vlade pa so pridobile podporo na Madžarskem, v Italiji, Poljskem in Nemčiji (infomigrants.net, 2019).

V nadaljevanju predstavljam izbrane evropske države. Te države sem izbrala zato, ker menim, da lahko ravno pri teh državah vidimo, kako močen je vpliv desne stranke, ki je na oblasti, in kako to vpliva na begunce in migrante. Pri vsaki državi sem poskušala poudariti glavne značilnosti oziroma karakteristike politične stranke, ki je trenutno na oblasti, pa tudi ukrepov proti migrantom in beguncem. Na koncu sem jih med seboj primerjala oziroma izpostavila podobnosti. Ker je tema o

povezavi prihoda beguncev in vzponom desnih strank še precej nova, ni objavljena še nobena znanstvena publikacija na to temo, zato sem informacije poiskala na spletu (različnih tujih spletnih straneh in spletnih straneh strank).

6.1. AVSTRIJA

V Avstriji je najbolj znana desna politična stranka *Avstrijska svobodnjaška stranka* (angleško: Freedom Party of Austria). Je desna, populistična, antiimigrantsko naravnana in nacionalno konservativna politična stranka. Je tudi evroskeptična stranka. Njen aktualni predsednik je Norbert Hofer. Stranka je v vlado prišla jeseni leta 2017, ko je tudi sodelovala z avstrijskim kanclerjem Sebastianom Kurzem in njegovo ljudsko stranko (theatlantic.com, 2019).

V strankarskem programu stranke govorijo o tem, da so predani varovanju svoje domovine, nacionalne identitete in avtonomije (fpoe.at, 2019). Omenjajo tudi, da mora Avstrija narediti vse, kar je v njeni moči, da zavaruje svoj nacionalni teritorij, ohrani nevtralnost ter ponudi zaščito svojim državljanom v primeru nevarnosti (prav tam). V njihovem programu je še zapisano, da lahko legalnim migrantom, ki so že integrirani in ki lahko govorijo nemški jezik ter sprejemajo njihove vrednote in zakone, ponudijo pravico, da ostanejo v Avstriji ter jim tudi ponudijo državljanstvo (prav tam).

Steinmayr (2016: 9–11) pravi, da je Avstrijska svobodnjaška stranka na volitvah leta 2015 podvojila svoje glasove. Njena celotna volilna kampanja je temeljila na prihodu večjega števila beguncev iz Sirije, Iraka in Afganistana. Stranka je bila tudi proti azilantom (prav tam). Begunska kriza leta 2015 je bila zato videna kot ključna pri uspehu Avstrijske svobodnjaške stranke, saj je ta izrazito antiimigrantska (bbc.com, 2019). Leto 2015 je bilo tudi leto, ko je begunska kriza izbruhnila, zato lahko povlečemo vzporednice med uspehom stranke in begunsko krizo.

Sebastian Kurz je predsednik Avstrijske ljudske stranke, ki je krščanska in konservativna stranka (theatlantic.com, 2017). Oktobra 2017 je njegova stranka zmagala na parlamentarnih volitvah, v svojo vlado pa je vključila tudi Avstrijsko svobodnjaško stranko. Kot zunanji minister je govoril o zaprtju balkanske poti (pot, po kateri so begunci čez Grčijo prišli v Evropo), omejevanju begunskih prihodov v Avstrijo ter prepovedi nošenja burke (prav tam).

Kako pa je z napadi na begunce in migrante? Napadi na azilne centre so se v letu 2016 povečali (thelocal.at, 2016). Najbolj pogosti so bili napadi, kot so požig lastnine, poškodovanje lastnine, sovražni govor in neonacistične grafike oziroma grafiti. Če je bila prejšnje leto (torej leta 2015) večina napadov na iskance azila izražena v obliki sovražnega govora na spletnih forumih, pa se je

kasneje to preselilo na ulice (prav tam). V letu 2017 so se napadi na begunske nastanitve povečali za dvakrat (vandali so na primer po objektih risali grafite z nacistično noto) (independent.co.uk, 2017).

6.2. ČEŠKA

Stranka *Svoboda in neposredna demokracija* (angleško: Freedom and Direct Democracy) je evroskeptična, antiimigracijska politična stranka. Stranko trenutno vodi Tomio Okamura. V stranki same sebe opisujejo kot patriotsko in demokratično gibanje (spd.cz, 2019). Stremijo k bolj restriktivni migracijski politiki in zavračajo multikulturalizem. Močno nasprotujejo ilegalni migraciji in politiki EU o kvotah (prav tam). Sami sicer pravijo, da ne želijo promovirati sovraštva do katere koli nacije, skupine ali kulture, vendar menijo, da mora biti evropska judovsko-krščanska identiteta zavarovana (prav tam). Na njihovi spletni strani je zapisano, da gre za gibanje, ki spodbuja temeljne ustavne in zakonodajne spremembe, namenjene obrambi svobode in demokracije (prav tam). Označujejo se kot gibanje, ki ga vodi boj za neodvisnost in suverenost češke države. Pravijo, da nezakonito priseljevanje ogroža svobodo, demokracijo in sam obstoj Češke in njenega naroda (prav tam). Zavračajo večkulturno ideologijo, ki je po njihovem mnenju orodje islamizacije. Če kdo želi živeti na Češkem, tako pravijo, mora spoštovati vrednote in se jim tudi prilagajati. Na koncu še zapišejo, da Češka ni suverena država, saj je podvržena narekom EU (prav tam).

Premier Andrej Babiš je leta 2018 izjavil, da Češka ne bo sprejela nobenega begunca, saj meni, da Češka podpira Sirijo in druge države v krizi tako, da jim zagotavlja neposredno finančno in medicinsko pomoč (infomigrants.net, 2018). Na Češkem ni veliko Arabcev, ki iščejo mednarodno zaščito (euractiv.com, 2017). Nekateri se uspešno integrirajo in si najdejo novi dom, drugi so tarča napadov.

Napadi na Arabce so se na Češkem povečali. Za napadi ne stojijo radikalizirani ljudje, temveč so to čisto navadni češki državljani, ki mislijo, da lahko zmerjajo vsakega, ki je videti drugačen (prav tam). To je posledica medijske retorike in politikov, ki govorijo, da Islam predstavlja grožnjo državi (prav tam).

Predsednik Češke Zeman verjame, da mora država zavrniti sprejem beguncev, saj naj bi se s tem izognila barbarskim napadom (reuters.com, 2016). Zeman je tudi opozoril, da muslimanski migranti – če jih sprejmejo – ne bodo spoštovali čeških vrednot in da bodo s seboj prinesli šeriatsko pravo in ga vsilili češkim državljanom (bbc.com, 2015).

Zeman je želel beguncem blokirati dostop do države. Rekel je, da si Češka ne more privoščiti tveganja terorističnih napadov, kakor se je to zgodilo v Franciji in Nemčiji (dw.com, 2016).

6.3. FRANCIJA

Nacionalni zbor (angleško: National Rally) – do junija 2018 znana kot Nacionalna fronta – je desna populistična in nacionalistična politična stranka. V zadnjih letih stranka še vedno nasprotuje imigraciji, še posebej muslimanski iz Afrike in Bližnjega vzhoda. Stranko vodi Marine Le Pen. Stranka Marine Le Pen krivi EU za množične migracije (bbc.com, 2019).

Francoska stranka Nacionalni zbor je Evropo presenetila leta 2015, ko je prvič zmagala na lokalnih volitvah, njena popularnost pa se je povečala po terorističnih napadih v Parizu (Ratković, 2017: 54). Marine Le Pen je leta 2001 izrazila skrb, da imigrantska invazija ogroža identiteto francoskih državljanov in povečuje kriminalnost (Carvalho, 2013: 97). Stranka Nacionalni zbor ima celo v svojem manifestu zapisano, da množična imigracija ogroža nacionalno identiteto in sam obstoj Francije (prav tam).

Francoski Nacionalni zbor je označen kot model za zahodnoevropsko radikalno desnico (Akkerman et al., 2016: 225). Stranka je bila ustanovljena leta 1972 kot poskus, da bi skupaj združili različne ekstremne desne skupine, ki so imele poreklo neofašizma (prav tam).

Politizacija imigracije je primarno povezana s skrajno desno stranko Nacionalni zbor, ki temelji na ksenofobni in diskriminatorni retoriki, neevropske imigrante pa prikazuje kot grožnjo francoski nacionalni identiteti (Fine, 2019: 12). Manifest stranke (iz leta 2017) je vseboval tudi množično zmanjšanje legalnih migrantov (prav tam).

Kako je z napadi na begunce in migrante? Begunci v severnem delu Francije so bili tarča agresivne uporabe plina (Fine, 2019: 12–13). Policija naj bi na beguncih uporabljala kemična razpršila, v času, ko so ti spali (prav tam). Leto 2015 je bilo leto množičnega povečanja islamofobnih napadov v Franciji (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, 2018: 7). Po terorističnih napadih, ki so se zgodili v Franciji, so skrajno desne stranke zagrabile priložnost, da so begunce in migrante obsodile za ta dejanja. S tem pa so širile antimigracijsko retoriko in strah med ljudmi (prav tam). Na primer Marine Le Pen je uporabila islamofobno retoriko, da bi pridobila volilne glasove med volitvami leta 2017.

6.4. NEMČIJA

Alternativa za Nemčijo (angleško: Alternative for Germany) je skrajno desna politična stranka. Ustanovili so jo leta 2013. Stranko vodita Jörg Meuthen in Alexander Gauland. Stranko so opisali kot nacionalistično, desno, populistično in evroskeptično. V prvih letih svojega delovanja je stranka

nasprotovala evropski integraciji, evru in evropski pomoči oziroma programom med evropsko dolžniško krizo (Rees et al., 2019: 2). Po begunski krizi leta 2015 se je stališče stranke spremenilo – če je bila prej usmerjena v kritiko EU, je zdaj prešla k migrantom in beguncem in s tem postala izrazito protimigrantska stranka (prav tam, str. 3).

Od leta 2015 je bila stranka odprta za sodelovanja s skrajno desnimi ekstremističnimi skupinami, kot je na primer PEGIDA. Stranka Alternativna za Nemčijo je bila sprva antievropska stranka, kasneje pa se je spreobrnila v nacionalistično in populistično desno stranko (Jäckle, König, 2016: 1). S tem je na javnih anketah pridobila glasove in se tako ustalila na nemškem političnem polju. Njen razvoj je šel vzporedno z gibanjem PEGIDA, ki je organiziralo proteste v podporo bolj restriktivni imigracijski in begunski politiki (prav tam).

Nemčija se je dolga leta zaradi zgodovine z nacisti, upirala nacionalističnim skrajno desnim politikom (Fatimal et al., 2019: 9). Vendar je nedolgo nazaj doživela preobrat v tej politični tradiciji, saj je na volitvah veliko glasov dobila skrajno desna stranka Alternativa za Nemčijo (prav tam, str. 10). Leta 2017 je Alternativa za Nemčijo vstopila v zvezni parlament in tako je postala nemška največja opozicijska stranka. Od samega svojega začetka je bila antievropska, želela si je tudi bolj stroge antimigracijske politike (bbc.com, 2019). Stranka Alternativa za Nemčijo se je v svojih volilnih kampanjah osredotočala na imigracijo (Fischer, Dunn, 2019: 18).

Taoushiani (2017: 59) opozori na posledice, ki jih je s seboj prinesel vzpon stranke Alternativa za Nemčijo. Veliko nemških državljanov se je vrnilo k prejšnjim vzorcem razmišljanja (zavračajo globalizacijo, multikulturalizem in evropsko integracijo). Prihod velikega števila beguncev v Nemčijo je ustvaril ozračje strahu in sovraštva, kar je povečalo nacionalistični ponos in ksenofobijo. Begunci in migranti so kategorizirani kot »Drugi« - tisti, ki bodo vzeli nemška delovna mesta, izkoristili blaginjo in naredili skupnosti manj varno (prav tam).

V letih 2015 in 2016 je na milijone beguncev iz Afrike, Bližnjega vzhoda in centralne Azije prišlo v Evropo. To je povzročilo ksenofobne strahove v veliko državah, veliko držav pa je pripeljalo tudi do tega, da so zaprle svoje meje. Medtem je Nemčija ubrala politiko odprtih vrat za Sirce, ki so bežali pred državljansko vojno. Nemška vlada je razvila vrsto sistemov, da bi integrirala begunsko populacijo, stranka Alternativa za Nemčijo pa se ni strinjala s politiko Merklove. Za veliko večino Nemcev integracija pomeni asimilacijo, medtem ko Sirci upajo, da bodo lahko ohranili svojo kulturo in tradicijo (tcf.org, 2018).

Migracija je dominirala politične debate v Nemčiji od leta 2015, ko je Merklova odprla mejo za begunce, ki so bežali pred vojno in preganjanjem. Pritisk s strani konservativcev in potreba po preprečitvi kolapsa vlade je pripeljala do tega, da je Merklova sprejela bolj trdo politiko glede

migracij. Na volitvah leta 2017 je stranka Alternativa za Nemčijo prvič dobila sedeže v parlamentu in tako je antimigrantski diskurz vstopil v prevladujočo politiko (irishtimes.com, 2019).

Umor nemškega državljanca s strani dveh tujcev je v Nemčiji povzročil ksenofobne demonstracije, nemški voditelji pa so poročali tudi o nasilju neonacistov nad begunci oziroma kampi (hrw.org, 2019). Termin »kultura dobrodošlice« (angleško *culture of welcome*) je iz leta 2015, ko je 20.000 iskalcev azila prišlo v Nemčijo, pozdravljeni pa so bili s strani nemških državljanov – ta akcija je pokazala solidarnost in pozitiven odnos do iskalcev azila (Marek, 2019: 70). Vendar se je potem stanje kmalu spremenilo.

Število napadov na begunce se je v Nemčiji povečalo, svoj vrh pa je doseglo leta 2015 (Jäckle, König, 2016: 2). Iskalci azila in begunci so še naprej tarča napadov v Nemčiji, skoraj vedno pa napade povzročijo pripadniki skrajne desnice (tu govorimo tako o verbalnem nasilju kot fizičnem). Poročilo, ki so ga objavili mediji, je razkrilo, da je bilo 60 napadov na begunska zatočišča in 42 napadov na organizacije in prostovoljce (dw.com, 2019). Nasilje nad begunci je videno kot izražanje ksenofobije (Jäckle, König, 2016: 2). Število politično motiviranih napadov na migrante in begunce se je malce zmanjšalo v letu 2018. Večina napadov na migrante in begunce je bila izvedena s strani pripadnikov desnih strank. Vrste napadov so bile od rasističnih žalitev, uničevanja lastnine, poškodovanja telesa pa vse do poskusa umora. Večina teh napadov se je zgodila blizu begunskih centrov, kjer so begunci živeli (infomigrants.net, 2019).

Leta 2015 je okoli 200 skrajno desnih ekstremistov protestiralo proti beguncem, ko so te pripeljali – protestniki so vzklikali rasistične slogane, metali so tudi kamenje in platenke (worldbulletin.net, 2015). V prvi polovici leta 2019 je bilo veliko beguncev in iskalcev azila napadenih s strani skrajne desnice. Napadi so vključevali verbalno in fizično nasilje ter požige. Nekaj napadov se je nanašalo tudi na begunska središča in organizacije za pomoč beguncem (dailysabah.com, 2019).

Ksenofobni napadi v Nemčiji so bili v porastu od zgodnjega leta 2012 (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, 2018: 3). Poročila iz leta 2013 so pokazala, da se je v primerjavi z letom 2012 število napadov na migrante povečalo. Ta vzpon je bil močno povezan z antimigrantsko in antibegunsko retoriko, ki so jo uporabljale skrajno desne stranke (prav tam). Leta 2016 pa se je število napadov še bolj povečalo. Širjenje strahu pred islamizacijo in islamofobija sta bili orodji, s katerima so skrajno desne stranke pridobile popularnost (prav tam, str. 4). Na primer antiislamska organizacija PEGIDA je opozarjala, da se morajo Evropejci zbuditi, saj islam predstavlja grožnjo. V letu 2015 je gibanje PEGIDA izvedlo veliko protestov proti muslimanom, s tem pa so ustvarili val strahu v skupnosti (prav tam). Neonacistične skupine so prihod beguncev in teroristične napade v

Nemčiji uporabile, da bi prikazale poraz vlade s tem, ko se je odločila sprejeti begunce v svojo državo (prav tam). To je pripeljalo do povečanih napadov na muslimane, ki so jih zagrešili pripadniki ekstremistične in antimigrantske skupine PEGIDA. Leto 2017 je bilo leto napadov na muslimane. Napadli so tako mošeje kot tudi same muslimane (prav tam).

6.5. GRČIJA

Stranka *Zlata zora* (angleško: Golden Dawn) je desna, nacionalistična, neonacistična in fašistična stranka. Čeprav sami zavračajo te oznake, so njeni člani izrazili podporo nekaterim grškim diktatorjem. Njen voditelj je Nikolaos Michaloiakos. Sekeris in Vasilakis (2016: 4) sta v svoji raziskavi ugotovila, da je prisotnost beguncev na grških otokih sovpadla s porastom podpore skrajno desne stranke Zlata zora. Ta je poznana po svojem trdem diskurzu in akcijah proti migrantom (prav tam). Pristop stranke Zlata zora do imigracije je odprto rasističen in zahteva takojšnjo deportacijo, ne samo nedokumentiranih migrantov temveč tudi tistih, ki so sami sebe opisali kot imigrante z legalno pridobljeno dokumentacijo (Kopytowska, 2017: 219–220). Diskurz stranke Zlata zora je mešanica fašističnih in neonacističnih elementov, kot sta na primer rasizem in antisemitizem) (Kopytowska, 2017: 237).

Skoraj 44.000 prosilcev za azil je do zdaj prečkalo Egejsko morje, ko so iz Turčije prišli do Grčije (thenewhumanitarian.org, 2019). Kot odgovor na to je grška vlada sprejela nov azilni zakon, da bi z njim pospešila postopke vrnitve v Turčijo. Begunski problem je postal politično bojno polje med vlado in skrajno desno opozicijo ter nacionalističnimi in rasističnimi obnašanji, ki doživljajo vzpon. V zadnjih nekaj mesecih naj bi bili tedenski protesti (v ruralni Grčiji) proti begunski relokaciji. Protestniki so izrazili strah invazije in islamizacije Grčije (thenewhumanitarian.org, 2019).

Čeprav je Grčija gostila veliko število prosilcev za azil, pa ni poskrbela za to, da bi zaščitila njihove pravice (hrw.org, 2019). Iz azilnih kampov so poročali o fizičnem nasilju pa tudi o nasilju na podlagi spola. Prav tako so poročali o neprimernem obravnavanju azilantov oziroma beguncev v kampih (hrw.org, 2019). Manj kot 15 % otrok je imelo dostop do izobrazbe na grških otokih. Skrajno desne skupine so nadaljevale svojo kampanjo proti iskalcem azila na otokih. Mediji so poročali tudi o napadih na osebe, ki so bile migranti in muslimani (hrw.org, 2019). Nasilni in rasistični napadi na begunce in migrante so se v zadnjih letih skokovito povečali. Od januarja 2018 do decembra 2018 so zabeležili najmanj 117 incidentov rasističnega nasilja z več kot 130 žrtvami. V večini primerov je bilo nasilje naslovljeno na migrante, begunce in tiste, ki te podpirajo oziroma jim nudijo pomoč (infomigrants.net, 2019). Med leti 2011 in 2013 je bil glavni trend nasilnih

napadov na begunce izveden s strani ekstremističnih skupin (unhcr.org, 2019). Te skupine so napadle begunce in migrante na cesti, postajališčih za avtobuse itn.

Nasilje nad migranti se je v Grčiji povečalo med grško krizo, ki pa je sovpadla z vzponom ekstremno desne stranke Zlata zora (Karamanidou, 2016: 1). Fizični napadi, napadi na lastnino migrantov, verbalno nasilje itn. so bili namenjeni muslimanom, nebelim migrantom iz Azije, Bližnjega vzhoda in afriških držav (prav tam). Člani Zlate zore so bili v letih od 2011 do 2013 odgovorni za večino napadov, ki so se zgodili nad migranti oziroma begunci (prav tam). Leta 2017 so zabeležili 102 incidenta, ki sta bila povezana z rasističnim nasiljem (latimes.com, 2018). Prav tako je grška policija leta 2017 zabeležila najmanj 133 sovražnih zločinov, ki so bili motivirani na podlagi rase, nacionalnega porekla in barve kože (aljazeera.com, 2018).

Grški ekonomski problemi so prispevali k vzponu skrajno desnih strank oziroma skupin (latimes.com, 2018). Stopnja brezposelnosti je v Grčiji še vedno visoka, čeprav si je ekonomija v zadnjih letih opomogla. Država se prav tako še vedno sooča s protesti (latimes.com, 2018).

6.6. MADŽARSKA

Stranka *Fidesz* je konservativna, desno populistična stranka, ki je prevzela antimigracijsko retoriko. Njen vodja je Viktor Orban. Zmaga njegove stranke na volitvah je bila videna kot zmaga za desni populizem v Evropi. Madžarska skrajna desnica in populistična desnica vidita Madžarsko kot etnično homogeno in pretežno krščansko državo (brookings.edu, 2019). Nasprotujejo multikulturalizmu in nadaljnji evropski integraciji, poudarjajo pa potrebo po suverenih nacionalnih državah, kjer imajo države nadzor glede svojih meja (prav tam). Stranka *Fidesz* je zagotovo ena izmed tistih strank, ki ji je uspelo ostati na vladajočem položaju veliko časa (Hegedüs, 2019: 4). Predsednik stranke Viktor Orban je zato velikokrat prikazan kot arhetip karizmatičnega populističnega voditelja (prav tam).

Leta 2014 je *Fidesz* izgubil večino, vendar je še vedno ohranil večino v parlamentu (brookings.edu, 2019). Imigracija ni bila prevladujoči politični problem na Madžarskem pred letom 2015. Prisotnost imigracije kot skrbi se je povečala od begunske krize naprej. *Fidesz*ov nadzor glede javnega diskurza, ki temelji na medijski prevladi in množični propagandi, je glavni razlog, zakaj je *Fidesz*u uspelo dominirati debato okoli migracijske krize od leta 2015 naprej. Od leta 2015 so glavni sovražniki madžarskega naroda postali begunci in migranti, pa tudi tisti, ki beguncem in migrantom pomagajo priti v Evropo (različne nevladne organizacije itn.) Tradicionalno so to mesto zasedali Romi in Judi, ki so bili glavna tarča skrajne desnice. Stranki *Fidesz* je uspelo imigracijo ohraniti na vrhu svoje agende s tem, da je ustvarjala kampanje, ki so temeljile na sovražni retoriki,

konspirativnih teorijah in lažnih informacijah (prav tam). Fideszova groba antimigracijska drža in retorika sta popolnoma restrukturirali skrajno desnico in povzročili verižni odziv (prav tam).

Madžarska je bolj etnično homogena kot ostale evropske države (Gessler, 2019: 7). Orban je leta 2015 začel imigracijo predstavljati kot grožnjo Madžarski (Gessler, 2019: 7). Orban je dolgo sebe predstavljal kot branitelja Madžarske in Evrope proti muslimanskim migrantom (bbc.com, 2019).

Iz madžarske državne perspektive so bili migranti prikazani kot figure radikalne spremembe (Thorleifsson, 2017: 320). Njihove značilnosti oziroma karakteristike naj bi predstavljale grožnjo madžarskim državljanom. Poleg tega migranti niso bili prikazani kot žrtve humanitarne katastrofe v iskanju zaščite, temveč kot kriminalci (prav tam, str. 321). Madžarska je zato na meji s Srbijo postavila ograjo, vsak migrant, ki jo je hotel prečkati, je bil kriminaliziran, grozilo pa mu je tudi nekaj let zapora (prav tam). Kampanja, ki so jo na Madžarskem vodili proti migrantom in beguncem, je te prikazovala kot grožnjo naciji (prav tam).

Nevladne organizacije na Madžarskem ocenjujejo, da država dovoljuje samo dva prosilca za azil na dan. Država ima namreč najbolj stroge antimigracijske zakone v Evropi, poleg tega pa ima na svoji meji postavljeno žičnato ograjo (pri.org, 2019). Madžarska stranka Fidesz je aprila dobila tretji mandat. Poleg tega je Madžarska zabeležila upad azilnih prošenj v letu 2018 zato, ker je postalo skoraj nemogoče za prosilce za azil, da bi vstopili v državo in si poiskali zaščito (hrw.org, 2019). Do avgusta so madžarske oblasti omejile dnevni vstop prosilcev za azil v državo na 1 do 2. Tako so na tisoče ljudi pustili v slabih pogojih v Srbiji (hrw.org, 2019).

Ekonomska kriza je imela osrednjo vlogo pri konstrukciji diskurza stranke Fidesz (Hegedüs, 2019: 17–18). Avtor pravi, da lahko med leti 2010 in 2018 identificiramo dve različni obdobji stranke in njenega diskurza. Po letu 2010 je osrednjo vlogo imela finančna kriza, leta 2015 pa je bila zamenjana z begunsko krizo (prav tam). Vidimo lahko, da je diskurz stranke najprej temeljil na finančni krizi, kasneje pa se je preusmeril na begunsko krizo. V vsakem obdobju je tako stranka našla grešnega kozla za krivca razmer v državi.

Poleg Fidesza pa moramo omeniti tudi skrajno desno stranko *Jobbik* oziroma Gibanje za boljšo Madžarsko. Stranka je izrazito radikalna in nacionalistična, njena glavna naloga pa je varovanje madžarskih vrednot (counterextremism.com, 2020). Tako kot stranka Fidesz je tudi gibanje Jobbik izrazito protimigrantsko.

Mediji so poročali, da so madžarske oblasti prenehale dostavljati hrano zavrženim iskalcem azila, ki jih imajo v tranzitnih območjih (hrw.org, 2018). Pisarna za imigracijo in azil je sporočila, da ne obstaja nič takega v madžarskem pravu, kar bi državo obvezovalo k temu, da mora dati hrano ljudem, ki so v tranzitnih območjih. Vendar imajo po besedah nevladnih organizacij madžarske

oblasti dolžnost, da jim zagotovijo hrano, saj jih k temu vežejo različne pogodbe (prav tam). Leta 2017 so na Madžarskem poročali o grdem ravnanju z begunci (nasilje naj bi izvajali obmejni policisti) (independent.co.uk, 2017). Humanitarne organizacije so dejanja strogo obsodile in izjavile, da je takšno ravnanje postalo lastnost madžarske politike nad begunci. Med drugim naj bi policisti begunce tudi pretepali, zgodilo pa se je tudi, da so jim vzeli plašče, obleke in čevlje (prav tam).

6.7. ITALIJA

Ideologija stranke *Lega* (nekdanja Lega Nord – Severna Liga) je kombinacija političnega federalizma, fiskalnega federalizma, regionalizma in obrambe zahodno-italijanskih tradicij. Njen vodja je Matteo Salvini. Salvini se je leta 2018 povezal z ostalimi skrajno desnimi strankami v Evropi (time.com, 2018). Odkar so izvolili novo italijansko vlado, so se stvari drastično spremenile glede ukvarjanja z begunci in migranti iz Libije, ki prihajajo v Italijo (qz.com, 2018). Salvini je bil odločen, da bo ohranil svojo ksenofobno kampanjo. V zadnjih nekaj mesecih so za reševalne čolne zaprli italijanska pristanišča – veliko migrantov je utonilo ali pa so bili poslani nazaj v Libijo (qz.com, 2018). Čeprav Salvini ni več minister za notranje zadeve, je še vedno mogoče čutiti del njegove antimigrantske in nacionalistične politike (dw.com, 2019). Popularnost stranke Lega je prišla skupaj s finančno krizo in prihodom velikega števila subsaharskih migrantov iz Severne Afrike leta 2016. Salvini je bil takrat zunanji minister in se je zavzel proti imigraciji (bbc.com, 2019). Ko je marca 2018 Salvini vodil svojo volilno kampanjo, je povedal, da bo Italijo postavil na prvo mesto, začel pa naj bi tudi z ukrepi za zmanjšanje ilegalnih migrantov (infomigrants.net, 2018). Ko je Salvini prišel na oblast, je grozil s tem, da bo tiste, ki nudijo pomoč beguncem, kaznoval (newsweek.com, 2019).

Ne le, da je Salviniju uspelo, da je na podlagi varnosti in varovanja države proti migrantom obrnil srednji razred, temveč je obrnil celo nižji razred. S tem je ustvaril t. i. vojno med revnimi, saj naj bi bili migranti oziroma begunci tisti, ki tem nižjim razredom kradejo službe (fairobserver.com, 2019). Ravno zaradi tega je Salvini lahko mobiliziral oziroma pridobil tudi tiste (družbene) razrede, ki morda ne bi takoj glasovali zanj oziroma ki niso njegova ciljna publika.

Bulli in Soare (2018: 143–144) pravita, da je diskurz stranke Lega islamofobičen, poudarja pa vlogo katolicizma v svoji zgodovini. Islam je zato prikazan kot nasprotje krščanskim koreninam in italijanski demokraciji, muslimani pa naj bi bili tisti, ki izkoriščajo sistem.

Okoli 10.000 migrantov in beguncev naj bi v Italiji živelo v nehumanih pogojih. Vse to zaradi nezadostne politike (msf.org, 2018). Migranti in begunci naj bi namreč imeli omejen dostop do nekaterih storitev, kot sta na primer zdravstvena oskrba in čista voda. Strokovnjaki so opozarjali tudi, da begunci in migranti zaradi nezadostnega oziroma neučinkovitega sistema živijo na obrobju družbe (mst.org, 2018). V Italiji so poročali, da je policija zaradi rasističnih napadov aretirala dva najstnika, ki sta migrante napadla na avtobusu v Rimu. Aretirana najstnika naj bi migrante žalila in jih »pošiljala domov«, preden sta jih pretepla (infomigrants.net, 2019). Februarja, mesec pred nacionalnimi volitvami, je nekdanji Lega kandidat na lokalnih volitvah ustrelil in poškodoval šest imigrantov (hrw.org, 2019). Prav tako je antirasistična skupina zabeležila povečanje napadov dva meseca po tem, ko je nova vlada prišla na oblast (v primerjavi z letom 2017) (hrw.org 2019).

6.8. POLJSKA

Nacionalno gibanje (angleško: National Movement) je skrajno desna populistična stranka na Poljskem. V svojem programu so zapisali, da je njihova ambicija, da zgradijo državo, ki temelji na razvoju in ponosnem narodu. Njen voditelj je Robert Winnicki. Poljska je ena izmed najbolj homogenih držav v Evropi (politico.eu, 2017).

Desna poljska vlada je bila pod pritiskom EU, da bi končno le sprejela prosilce za azil. Namreč Poljska, skupaj z Madžarsko, ni hotela sprejeti beguncev, čeprav je EU tako določila (šlo je za kvotni sistem, s katerim bi relocirali 16.000 beguncev iz Italije in Grčije, da bi ti državo razbremenili) (politico.eu, 2017). Kaczynski je opozoril, da bi morala Poljska popolnoma spremeniti svojo kulturo in radikalno povečati stopnjo varnosti v njihovi državi, če bi sprejeli begunce oziroma prosilce za azil. Prav tako bi po njegovem mnenju Poljska morala uporabiti represijo, da bi preprečila val agresije proti ženskam. Podobne misli oziroma izjave je bilo mogoče zaslediti v Budimpešti, kjer je Orban pojasnil, da želi ohraniti evropsko in krščansko civilizacijo in da zato ne bo sprejel beguncev (politico.eu, 2017). Od leta 2015 je Poljska strogo nasprotovala sprejemu beguncev iz Italije in Grčije. Do zdaj niti ena oseba ni bila sprejeta (euractiv.com, 2018). Voditelj stranke Kaczynski je opozoril na to, da naj bi s prihodom beguncev v državo prišle tudi bolezni, kot je na primer kolera (dw.com, 2017). Poljska, podobno kot druge srednjeevropske in baltske države, je nasprotovala kvotnemu sistemu, ki ga je določila EU (Kopytowska, 2017: 58). Antimigracijski sentiment je bil viden tako pri desnih strankah in njeni retoriki kot tudi v desnih medijih, kjer so bili potencialni begunci prikazani kot grožnja nacionalni varnosti, ekonomiji, kulturnim in religioznim vrednotam (prav tam, str. 59).

Leto 2015 je bilo na Poljskem pomembno (Narkowicz, 2018: 1). Zmaga desne stranke *Law and Justice* (ki se je zgodila med samim vrhuncem begunske krize), je poslala močno sporočilo glede politične usmeritve Poljske. Evroskeptična desna vlada je postala zadnja med populističnimi državami v tej regiji, ki so sledile Orbanovim korakom (prav tam). Sovražnost glede imigrantov, predvsem muslimanskih, je bila glavna tema politične kampanje na Poljskem leta 2015. Imaginarna grožnja muslimanskih teroristov, ki naj bi iz Sirije prišli pod pretvezo, da so begunci, je dominirala politični diskurz glede beguncev (prav tam).

Čeprav je država leta 2017 za begunce zaprla svoje meje (sprejela je namreč samo nekaj krščanskih beguncev), so se ksenofobni in sovražni napadi povečali (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, 2018: 5). To se je zgodilo zaradi povečane popularnosti skrajne desnice, ki je prevzela vlado po volitvah leta 2015. Med kampanjo leta 2015 so politiki nacionalistične stranke PiS (*Law and Justice*) uporabljali antibegunsko in antimuslimansko retoriko (prav tam). Stranka je nasprotovala načrtom za relokacijo beguncev iz Italije in Grčije. Opozarjali so tudi na epidemije, ki naj bi jih s seboj prinesli begunci. Islam je bil viden kot velika nevarnost za državo (prav tam, str. 6). Takšna retorika je pripeljala do povečanih ksenofobnih napadov v letu 2015. Leta 2016 je ostalo bolj kot ne enako. Vladna tišina in slabi policijski odzivi so prispevali k ksenofobni atmosferi, medtem ko je veliko napadov na begunce in migrante ostalo nedokumentiranih (prav tam).

Vidimo, da je vsem strankam skupno to, da so antiimigracijske, evroskeptične, populistične in nacionalistične. Vse uvajajo še bolj zaostreno migracijsko politiko in vse bolj se odmikajo od Evrope (to pomeni, da želijo dobiti nazaj popolno suverenost). Vse stranke uporabljajo tudi izrazit nacionalistični diskurz, ki je povezan s ksenofobijo. Vse stranke v svojih govorih v ljudeh vzbujajo strah pred prihodom beguncev in migrantov, saj naj bi ti ogrozili varnost njihove države, kulture in nacionalne identitete. Zadnja je najbolj pomembna za desne stranke oziroma voditelje. Na primer Poljska, ki je ena izmed najbolj homogenih držav v Evropi, noče sprejeti beguncev, kot ji je to naložila EU. Predsednik stranke Kaczynski je podal skrb, da bi se s prihodom beguncev in migrantov zmanjšala stopnja varnosti na Poljskem. Migranti in begunci so tako prikazani kot napadalni in nagnjeni k nasilju, kar v državljanih vzbuja strah in negotovost, zato državljani volijo tiste stranke oziroma politike, ki obljublajo, da v svojo državo ne bodo sprejeli nobenega begunca ali pa migranta. S tem stranke krepijo nacionalizem, svojo nacijo oziroma državo pa predstavljajo kot superiorno drugim. Če sklenemo: za predstavljene države oziroma njihove stranke so značilne protimigrantska, islamofobna in nacionalistična retorika. Poleg tega vse omenjene stranke v

ospredje postavljajo svojo državo oziroma njene vrednote in ideale, zavračajo pa druge oziroma tujce.

Po mnenju Benček in Strasheim (2016: 3) poznamo tri tipe nasilja nad begunci. Prvi tip nasilja nad begunci so demonstracije, kot je bila na primer demonstracija PEGIDE decembra 2014. Ljudje na primer protestirajo proti gradnji novega begunskega zatočišča in podobno. Drugi tip zajema fizično nasilje in poškodbe telesa (prav tam). Na primer Libijski iskalec azila je bil januarja 2015 v Dresdnu močno poškodovan s strani napadalcev. Tretji tip predstavljajo napadi z ognjem, kot je na primer podtaknitev ognja v ustanovah, kjer gostijo begunce (takšnemu primeru smo lahko bili priča marca 2015, ko je skupina napadalcev v Berlinu poskušala podtakniti požar v šoli, kjer so prebivali begunci) (prav tam).

Seveda moramo imeti v mislih, da v omenjenih državah ne obstajajo samo desne politične stranke, temveč, da so tudi stranke, ki odobravajo prihod beguncev in migrantov in ki si želijo bolj vključujoče družbe. Vendar takšne stranke na zadnjih volitvah niso dobile dovolj glasov, da bi bile vodilne v neki državi. Podatek, da v zadnjih letih narašča število desnih strank, ki so na oblasti, je skrb vzbujajoč, saj to lahko pomeni konec Evrope, kot smo je vajeni. Preveč nacionalizma škodi in lahko vodi do resnih trenj med samimi državami. Malo nacionalizma sicer ne škodi, vendar če se ta sprevrže v skrajni nacionalizem (skupaj s ksenofobijo in rasizmom), je to lahko zelo nevarno. Navadno so na udaru manjšine, tujci in begunci, saj jih krivijo za stanje v državi. Tako se sprejemajo zakoni, ki omejujejo prišleke (na primer prepoved nošenja burke) in jim kratijo svobodo; od njih pa se tudi zahteva, da se popolnoma asimilirajo v novo družbo in v popolnosti sprejmejo nove vrednote in kulturo nove družbe, svoje stare vrednote in tradicije pa zavržejo.

Desni populizem ali nacionalni populizem je politična ideologija, ki združuje desne politike ter populistične retorike in teme. V Evropi se ta izraz uporablja za skupine, politike in politične stranke, ki so znane po tem, da so proti imigraciji (predvsem iz islamskega sveta), v večini primerov pa so tudi evroskeptične. Desni populizem je v zahodnem svetu po navadi povezan z ideologijami, kot so na primer antiglobalizacija, nativizem, protekcionizem. Od recesije leta 2008 so desno populistična gibanja pridobila moč (sem lahko štejemo Nacionalni zbor v Franciji, Lego v Italiji itn.) Svoj uspeh so dosegle z nasprotovanjem imigraciji z Bližnjega vzhoda in Afrike.

Za konec posvetimo še malo prostora integraciji, ki je ključnega pomena za begunce in migrante pa tudi za družbo samo.

7. INTEGRACIJA

Integracija je proces, ki ga težko definiramo (težko pa jo opišemo tudi samo s statističnimi podatki), pomeni pa vstop begunca oziroma migranta v neko novo družbo oziroma okolje (Kosowicz et al., 2007: 120). Integracija od begunca oziroma tujca zahteva določen napor – veliko preteklih izkušenj oziroma raziskav je pokazalo na to, da begunci potrebujejo določeno asistenco (najbolj je ta asistenca oziroma pomoč potrebna pri učenju novega jezika, sledita pa ji zaposlitev in iskanje stanovanja) (prav tam).

Ni konsenza glede definicije o imigrantski integraciji v kontekstu razvitih držav (UNHCR, 2013: 13). V razvitih državah je termin integracija pogosto uporabljen takrat, ko govorimo o lokalni integraciji beguncev oziroma tujcev (prav tam).

Obveznost držav, ki sprejmejo prosilce za azil in begunce, je, da jim zagotovijo stanovanje in zaposlitev. Vendar to ni tako. V Evropi ni dogovora, kako pomagati tistim, ki imajo težave z jezikom, zdravstveno oskrbo in nastanitvijo (Whittaker, 2005: 40). Politike begunce prevedejo v nedokumentirane migrante in tako ubranijo države članice EU pred internacionalnimi obligacijami oziroma dolžnostmi do azilantov (Robila, 2018: 9). Članice EU so ustanovile azilne postopke, da bi lahko vsi, ki se prijavljajo za azil v državah EU, imeli zagotovljene določene osnovne pogoje sprejema in dostopa (prav tam). Zato je država, ki nekemu dovoli, da vstopi oziroma ostane na njenem ozemlju, odgovorna za obravnavo prošnje za azil in tako drugim državam ni treba opraviti tega pregleda, zato vse breme pade na države prvega prihoda (prav tam).

Ko migranti pridejo v novo državo, se spopadajo z različnimi ovirami oziroma problemi, kot so, na primer družbena izolacija, brezposelnost, revščina, jezikovne težave oziroma ovire, kulturno ozadje in podobno (Napolitano et al., 2018: 1). Vsi ti dejavniki migrante delajo ogrožene v neki družbi.

Integracija beguncev je kompleksen in multidimenzionalen konstrukt, ki se nanaša na integracijo v okviru ekonomskega, zdravstvenega, izobraževalnega in družbenega konteksta (Robila, 2018: 10). Veliko dejavnikov prispeva k temu, kako gladko se zgodi oziroma je uspešna integracija beguncev, vključno z njihovimi izkušnjami, fizičnim in mentalnim zdravjem ter družbeno podporo (prav tam). Obstaja splošno pomanjkanje razumevanja različnosti izkušenj, ki jih begunci prinesejo s seboj. Integracija beguncev se nanaša na vključitev novih elementov v obstoječi družbeni sistem (prav tam). Begunci redko začnejo iz iste začetne točke kot ostali migranti (UNHCR, 2013: 118). Njihove socialne mreže so manjše oziroma ožje; njihove družine so v izvornih državah lahko izpostavljene nasilju oziroma nevarnosti; njihove govorne oziroma jezikovne sposobnosti so pomanjkljive; njihova dokumentacija je lahko izgubljena (prav tam). Zato je še toliko bolj pomembno, da imajo

države urejeno dobro integracijsko politiko, ki beguncem in migrantom pomaga pri čimprejšnji vključitvi v novo družbo. S hitro in učinkovito integracijo se izognemo marginalizaciji migrantov in beguncev.

Študije so pokazale, da domače populacije od migrantov pričakujejo močan trud, da bi se prilagodili družbi, v katero so prišli (Bajt, 2016: 53). Od migrantov, ki so obravnavani kot »zunanji«, se pričakuje, da si bodo delili občutek pripadnosti in identitete, da se bodo naučili jezika in da bodo spoštovali vrednote določene države. Vse to pa naj bi nakazovalo na to, da se želijo integrirati (prav tam). Tudi, ko migranti izpolnijo te zahteve (torej se naučijo jezika itn.), pa nekateri še vedno doživljajo družbeno, politično in ekonomsko izključitev (prav tam). Ljudje oziroma državljani jih tudi po letih bivanja in uspešni integraciji še vedno vidijo kot tujce in ne polnopravne državljane države, v katero so prišli.

Begunska integracija nujno ne zahteva samo več jezikovnih tečajev, boljšo podporo za tujce na trgu dela, temveč tudi usposobljeno osebje, ki bo tujcem omogočalo, da bodo razumeli svojo situacijo v dani državi in da bodo začeli uporabljati to, kar jim je na razpolago (na primer jezikove tečaje ipd.) (Kosowicz, 2007: 122). Problem je, da begunci in migranti ne izkoristijo vseh možnosti, ki so jim dane (na primer jezikovne tečaje), zato se tudi počasneje oziroma težje vključijo v novo družbeno okolje.

Robila (2018: 3) pravi, da imajo okoliščine in izkušnje prisiljenih migrantov učinke na njihovo zdravje in integracijo v novo okolje oziroma družbo. Migranti, ki so zbežali iz območij konfliktov in preganjanja, poročajo o visoki stopnji travme in o psihičnih težavah ter depresiji (prav tam). Na primer konflikt v Siriji je rezultiral v čezmerno prisilno selitev sirskega prebivalstva. Evropa se težko sooča z visokim prihodom migrantov, pojavile pa so se tudi razlike znotraj same EU, kako najbolj pomagati beguncem (prav tam). Migranti se soočajo z negativno stereotipizacijo (Ferrin, 2019: 5). Pogosto so v družbi prihoda videni kot nezaželeni, problematični in nasilni. Zato družba oziroma neka skupnost do njih občuti odpor, ki se lahko kaže v nasilnih dejanjih in ksenofobiji.

Zaposlitev je najbolj pomemben dejavnik pri integraciji migrantov v družbo, saj omogoča integracijo, poveča pa tudi možnosti za učenje lokalnega jezika (Robila, 2018: 11). Begunci, ki delajo, se lažje prilagodijo državi prihoda kot tisti, ki so brezposelni (prav tam). S tem begunci oziroma migranti niso potisnjeni na obrobje, kot na primer ostali brezposelni tujci. Raziskave so pokazale, da se begunci v večji meri soočajo z brezposelnostjo kot pa domačini (Vončina, Marin,

2019: 106–107). Begunci se srečujejo tako s sistematičnimi kot tudi praktičnimi ovirami, kot sta na primer jezikovna in kulturna ovira; pomanjkanje delovnih izkušenj; nizka stopnja izobrazbe; zdravstveni problemi; diskriminacija itn. (prav tam). Zato integracija beguncev na trg dela ostaja glavni izziv EU (prav tam, str. 109–110).

Dostop do trga dela je viden kot eden izmed odločilnih elementov pri uspešni integraciji migrantov in beguncev (Schenner, Neergaard, 2019: 16). Medtem ko nekateri begunci uspešno najdejo zaposlitev, ki je visoko kvalificirana, pa to nujno ne velja za iskalce azila (prav tam, str. 16). Večina iskalcev azila najde delo v tako imenovanem sekundarnem delu oziroma sektorju, za katerega so značilne nizke plače, dolg delovni čas in malo ali nič službene varnosti in zaščite. Gre torej za dela, ki se jih domačini izogibajo (prav tam). Begunci tudi pogosto opravljajo prekarna dela (Kosny et al., 2019: 2). Zato je napačno trditi, da begunci in migranti domačinom odvzemajo službe.

V Sloveniji se je iskanje stanovanja za begunce izkazalo za velik problem (Dedeić, 2018: 40). To lahko pripišemo slabi koordinaciji med lokalnimi skupnostmi in Urdom ter tudi odklonilnim odnosom do beguncev. Po besedah Dedeić (prav tam) stanovanj ne manjka. Kot primer dobre prakse navaja italijanski sistem SPRAR. Uspešnost pripisujejo dobrim odnosom med lokalnimi skupnostmi, ki obveščajo o prostih stanovanjih. Potem pa nevladne organizacije izpeljejo projekte, ki so financirani iz različnih skladov (na primer iz evropskega sklada za begunce) (prav tam). Kot lahko vidimo iz opisanega italijanskega primera, je pomembna tudi lokalna skupnost in njen odnos do priseljencev oziroma beguncev. Če je lokalna skupnost proti beguncem, tudi ne bo hotela, da begunci živijo v bližini njihovih naselij, saj jih bo povezovala s kriminaliteto in nasiljem. Zato je pomembno, da so lokalne skupnosti ozaveščene o beguncih in njihovih razlogih, zakaj so prišli ravno v njihovo državo. Pomemben je tudi stik lokalne skupnosti z begunci, saj tako skozi prakso vidijo, da begunci niso takšni, kot so si jih sprva predstavljali. Medsebojni stik oziroma srečanje je pomembno, saj lahko ljudje dobijo popolnoma napačno sliko oziroma predstavo iz medijev ali pa diskurza desnih strank.

Glede učenja slovenskega jezika Dedeić (2018: 40) opozori, da tečaji niso prilagojeni individualnim potrebam posameznika, saj so v skupinah ljudje z različno izobrazbo, sposobnostmi, željami in predznanjem. Kot primer dobre prakse omeni skandinavske države, ki spodbujajo multikulturalnost. Na primer Danska izvaja triletni uvajalni program, ki omogoča učenje jezika in možnost zaposlitve. Izkazalo se je, da je to eden izmed najbolj učinkovitih načinov pri integraciji (prav tam).

Po Bučarju (2014: 199–201) poznamo tri skupine integracijskih pristopov. Prvi je model diferencialnega izključevanja. Ta meri na začasno vključitev priseljencev na trg dela, hkrati pa priseljence izključuje iz socialnega sistema (Bučar, 2014: 199). Poleg tega priseljenci nimajo

državljanstva države gostiteljice in političnih pravic (prav tam). Priseljenci doživljajo diskriminacijo, saj ne uživajo vseh pravic kot polnopravni državljani. S tem so postavljeni na obrobje družbe, to pa lahko pripelje do odklonilnih dejanj in obnašanj. Prav tako priseljenci ne morejo voliti in s tem ni slišan njihov glas.

Drugo skupino predstavlja asimilacijski model. Ta predpostavlja vključitev priseljencev skozi enostransko prilagoditev (tj. priseljenci se odpovejo svoji kulturi, jeziku itn. in privzamejo prevladujočo kulturo) (Bučar, 2014: 200). Ta model je po mojem mnenju najbolj problematičen, saj od priseljencev zahteva, da se v popolnosti odpovedo svoji kulturi, navadam in načinu življenja in da sprejmejo neke nove norme in vrednote, ki pa jim morda niso tako blizu oziroma se z njimi ne strinjajo v celoti. Tretjo skupino predstavlja multikulturalizem. Ta predpostavlja, da se priseljskim in avtohtonim etničnim manjšinam zagotovi možnost za avtonomno življenje (torej, da se omogoča in spodbuja enakopravno vključevanje priseljencev v vsa področja družbe, ob tem pa ti ohranjajo svojo kulturo, jezik itn.) Vendar pa se ob tem pričakuje tudi, da se bodo priseljenci prilagodili določenim vrednotam gostujoče države (Bučar, 2014: 200–201).

Robila (2018: 13) pravi, da integracija beguncev ostaja visoko na politični agendi. Avtoričina priporočila (2018: 14) za integracijo beguncev vključujejo:

- racionalizacijo azilnega procesa, da bi zmanjšali čakalno dobo;
- beguncem zagotoviti dostop do zdravstvenih storitev;
- begunskim otrokom in odraslim osebam zagotoviti dostop do izobraževalnih sistemov;
- razviti multidisciplinarne profesionalne skupine za delo z begunci (pravnike, socialne delavce itn.);
- promovirati kulturno občutljivost.

Vsa priporočila bi države morale nujno uvesti in tako poskrbeti, da begunci in migranti ne bi bili potisnjeni na rob družbe oziroma na obrobje. Problem je predvsem nezagotavljanje ustrezne zdravstvene oskrbe beguncem in migrantom (sploh v zbirnih centrih in taboriščih, kjer se, zaradi neustrezne higijene oziroma pomanjkanja te, lahko hitro razvijejo različne bolezni), ne smemo pa pozabiti tudi na izobraževalni vidik, saj tako otroke vključimo v novo družbo, s tem pa se otroci socializirajo in počasi vklopijo v novo družbo (učijo se tudi jezika, navad itn.) Izrednega pomena je, da z begunci in migranti delajo osebe, ki so usposobljene za to in ki imajo občutek za ljudi in ki nenazadnje tudi razumejo, iz kakšnega okolja prihajajo begunci in migranti (vojna območja ipd.) - veliko jih namreč doživi travmo, zato je potreben drugačen pristop. Nenazadnje moramo kot družba promovirati kulturno občutljivost in pustiti beguncem in migrantom, da še naprej udeležujejo svoje

običaje in tradicije. Le tako družba pridobiva raznolikost in raznovrstnost, ki je ključnega pomena za vključujočo družbo, kakršne si moramo želeli. S pripoznanjem »Drugega« in spoštovanjem njegovih navad, tradicij, religije in načina življenja tudi sami bogatimo svojo lastno kulturo in zgodovino, družbo pa gradimo na temeljih svobode izražanja, svobode misli in svobode prakticiranja običajev in tradicij.

8. ZAKLJUČEK

Spopadamo se s humanitarno krizo, migranti po vsem svetu pa se soočajo tako z zunanjimi kot notranjimi zidovi. Svet se spopada z begunsko krizo, ki s(m)o jo zahodne države ustvarile same. Zaradi destabilizacije v regijah Bližnjega vzhoda je prišlo do vojn in posledično (vojnih) beguncev. Ljudje iz Afrike in Bližnjega vzhoda so že v prejšnjih letih odšli na pot v Evropo po boljše življenje, vendar tega ne moremo primerjati z današnjim stanjem, saj je razlika v številkah prevelika. Zaradi vse bolj restriktivne migracijske politike in težav pri prošnjah za azil se begunci obračajo na tihotapce, da bi jih ti pripeljali v določeno državo. (Pre)pogostokrat se takšno potovanje konča s smrtjo, nihče pa ne odgovarja za izgubljena življenja. Navadno nas potem mediji pretresejo s kakšno novico o številu mrtvih beguncev, a naslednji dan je že vse pozabljeno. Države druga za drugo zavračajo begunce in jih pošiljajo v prejšnjo državo, v kateri so bile. Pogosto jih pošljejo v taborišča. To so prostori, kamor namestijo begunce in jim nudijo osnovno zdravstveno oskrbo, dostop do zdravstva itn. Humanitarne organizacije in posamezniki pomagajo, kadar lahko, vendar to še zdaleč ni dovolj. Vsaka država bi morala poskrbeti za begunce in jim ponuditi zaščito. Tudi obravnavati bi jih mogla v skladu z uredbami in določbami EU. Vendar se nekatere EU države 'požvižgajo' na človekovo dostojanstvo in slepo sledijo politiki države.

Desne stranke so v zadnjih letih pridobile podporo – zmaga določenih strank je potekala vzporedno s prihodom večjim številom beguncev. Desne stranke promovirajo sovraštvo, strah in ksenofobijo. Svoje državljane opozarjajo, da prihod beguncev prinaša nevarnost za njihovo identiteto in da smo priča islamizaciji in koncu Evrope, kot je poznamo. Desne vlade uvajajo različne prepovedi (kot je na primer prepoved nošenja burke ipd.) in s tem dajejo sporočilo, da begunci oziroma muslimani niso dobrodošli v njihovi državi. Paradoks je, da so bile države naklonjene delavskim migrantom, ko so ti hoteli priti delat v neko državo. Migranti so pomagali zgraditi mesta, ki so bila uničena po drugi svetovni vojni. Vendar takoj, ko migrantov oziroma delavcev države niso več potrebovale, so se do njih obnašale drugače. Torej gre za to, da so delavski migranti za države zaželeni samo takrat, ko v državi primanjkuje poceni delovne sile. Zdaj, ko v države prihajajo begunci, pa so države ubrale drugo politiko. Vzpostavile so dihotomijo »mi«-»oni« in tako dobesedno ločile ljudi glede na to, iz katere države prihajajo. »Drugi«, ki prihajajo, so po besedah desnih voditeljev nevarni za nacionalno identiteto in kulturo neke države.

Dehumanizacija določenih družbenih skupin je po navadi povezana s politiko in edikti, ki ljudi oropajo njihovih pravil in izključijo iz širše družbene skupnosti (blogs.berkeley.edu, 2019). Na

primer v Tretjem rajhu so bili Židi prikrajšani za državljanstvo in človekove pravice, najprej so živeli v getih, kasneje so koncentracijska taborišča postala njihov novi dom (prav tam).

Prejšnje desetletje je bilo desetletje skrajne desnice (thequardian, 2020). V Evropi se je število levo sredinskih strank zdesetkalo, medtem ko so desne stranke v glavnem preživele tako, da so prevzele okvirje in politike radikalne desnice (prav tam). Ta sprememba v politiki je posledica demografskih, ekonomskih in družbenih premikov. Po 11. septembru se je v veliko evropskih državah politična debata premaknila iz socioekonomskih v sociokulturne probleme (prav tam). Begunska kriza leta 2015 je bila katalizator sprememb in je povzročila normalizacijo radikalne desnice (prav tam). Imigracija in varnost sta tako bili glavni temi političnih voditeljev oziroma kandidatov. Prevladujoče in skrajno desne stranke so katapultirale na volitvah. In medtem ko so bile evropske volitve leta 2019 interpretirane kot poraz skrajne desnice, je ta dosegla do zdaj svoj največji uspeh (prav tam).

Politike evropskih strank se dramatično spreminjajo (Guth, Nelsen Furman, 2019: 1). Nedavne volitve v Veliki Britaniji, na Nizozemskem, Avstriji, Franciji, Nemčiji in Italiji kažejo na spremembo, to pa je vzpon podpore populističnim strankam na skrajno desni strani (prav tam).

Desnim strankam je se uspelo prebiti celo v Evropski parlament, kar pomeni, da bo prihodnost Evrope in EU lahko zelo drugačna od tiste, ki smo je vajeni. Desne stranke imajo namreč visoko podporo in lahko vplivajo na veliko množico ljudi, zato lahko pride tudi do tega, da bodo sprejele še bolj restriktivne politike in zakone. Antimigracijski diskurz, ki je pridobil moč z begunsko krizo, je povezan s populizmom in radikalno desnim diskurzom.

Nedavna ekonomska kriza je v Evropi povzročila spremembe na različnih ravneh političnih sistemov (Belchior, 2019: 1–2). Avtorica pravi (2019: 16), da demokratična teorija predpostavlja, da bodo ljudje volili kandidate oziroma stranke s takšnim političnim programom, ki se najbolj ujema s političnimi preferencami volivcev. Zdi se, da je ekonomska kriza povečala pomembnost desnih strank, predvsem v tistih državah, pri katerih je bila očitna intervencija Trojke².

V magistrski nalogi sem poskušala prikazati povezavo med prihodom večjega števila beguncev v evropske države in porastom nacionalizma oziroma skrajno desnih strank na oblast. Dejstvo je, da nihče zares ni pričakoval, da se bodo desne stranke obdržale na oblasti. Še več, danes jih je veliko več in nastajajo vedno nove stranke, kar širi njihov obseg in tudi domet. Menim, da desne stranke

² Izraz za tri mednarodne ustanove, ki delujejo z namenom reševanja evropskih držav v finančnih težavah (to so Evropska centralna banka, Mednarodni denarni sklad, Evropska komisija). Vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Trojka_\(skupina_organizacij\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Trojka_(skupina_organizacij))

predstavljajo resno grožnjo beguncem, migrantom ter EU. Zaradi svojih trdih politik in politik zavračanja resno ogrožajo stebre in vrednote EU in nekaterih držav. Voditeljem desnih strank je uspelo s pomočjo družbenih omrežij mobilizirati veliko število ljudi in jih prevesti v glasove. V zadnjih letih smo tako lahko opazili skokovito podporo desnim strankam, ko se je glasovalo za državne ali pa evropske volitve. Desne stranke uporabljajo sovražni diskurz, zavračajo pa tudi vse, ki niso »njihovi«. Takšna retorika oziroma politika desnih strank bo oziroma je najbolj prizadela tiste najranljivejše družbene skupine (kot so na primer begunci, migranti in tujci). Odvzela jim je nekatere njihove pravice in jih s tem potisnila na samo obrobje. Desne stranke begunce in migrante povezujejo s kriminaliteto in grožnjo nacionalni kulturi in identiteti. V ljudeh vzbujajo strah pred prihodom beguncev. Uporabljajo tudi besede, ki po navadi opisujejo naravne nesreče oziroma pojave (na primer val beguncev), kar da občutek, da se jih ne da nadzorovati.

Po Evropi rastejo taborišča za begunce – znan je primer taborišča Vučjak v BiH, kjer vladajo katastrofalne razmere. Vučjak je postal postojanka vedno nove vrnitve (levica.si, 2019). Madžarska in Slovenija sta svoji južni meji ogradili z žičnato ograjo, da bi tako migrantom in beguncem preprečili vstop v EU (prav tam).

Države EU se niso dobro oziroma primerno odzvale na begunsko krizo (ki pa so jo, mimogrede, povzročile same, oziroma so pomagale pri njenem razvoju oziroma izbruhu). Ker določene države (kot sta na primer Italija in Grčija) sprejemata oziroma dobivata veliko število beguncev, so se pojavile nepravilnosti (čez mejo so na primer odšli nedokumentirani begunci). EU ni uspešno opravila naloge, zato prihaja do odstopanj in anomalij. Ni enotnega azilnega sistema, po katerem bi se ravnale vse države EU. Če bi bilo to poenoteno, ne bi prihajalo do nesoglasij med državami in vračanju ljudi v prejšnjo državo. Begunci, ki čakajo na mejah in taboriščih, so dehumanizirani – odvzeti so jim osnovni pogoji za dostojno življenje in bivanje. Vladne organizacije in prostovoljci po navadi pomagajo na mejah, vendar bi to morala biti naloga države. Država bi morala beguncem omogočiti oziroma zagotoviti bivanje (na toplem), hrano ter vodo. Dejstvo je, da države nimajo interesa glede poenotenja azilne in migracijske politike. Zato raje begunce in migrante prikazujejo kot grožnjo in nevarnost. Pomembno je, da ljudje ne verjamejo le temu, o čemer poročajo mediji, saj lahko ti predstavijo popolnoma drugačno sliko o beguncih, kot je zares.

Po analizi, ki sem jo opravila, lahko opazimo povezavo med sodobnimi migracijami in nacionalizmom, saj je bilo zaznati porast podpore desnim strankam v obdobju begunske krize. V porastu je tudi nacionalistični diskurz, ki ga desne stranke skrbno uporabljajo v svojih programih in v svojih izjavah. Za desne stranke je značilen tudi populizem. Kot sem tudi že omenila v sami

magistrski nalogi, se je število napadov na begunce v zadnjih letih povečalo. In lahko rečemo, da so vsa oziroma večino nasilnih dejanj povzročili pripadniki skrajne desnice. Nenazadnje je skrajna desnica poznana po svojem trdem, izključevalnem in ksenofobnem diskurzu, s katerim svoje volivce prepričuje o večvrednosti svojega naroda in rase. S tem pa tiste »Druge« postavlja v podrejeni položaj. Pomembno je tudi, da se zavedamo, da se napadi na begunce in migrante niso začeli zato, ker bi ti nad domačini izražali nasilje. Po prebiranju določenih člankov na to temo je razvidno, da so se ti napadi zgodili celo takrat, ko so begunci in migranti spali – torej ni šlo za obojestransko nasilje, temveč so pripadniki skrajne desnice nasilna dejanja izvajali brez nekega razloga. Kar je izredno skrb vzbujajoče, je to, da so celo otroke beguncev na primer škropili z razpršili. Takšna dejanja bi kot družba morali ostro zavrniti in ukrepati oziroma poskrbeti, da posamezniki, ki so storili takšna dejanja, zanje odgovarjajo. V zadnjih letih se je diskurz skrajne desnice tako normaliziral, da se zdi, da je to nekaj običajnega; nekaj, kar preprosto je v družbi. Če bomo kot družba, še naprej dovolili, da skrajno desne stranke in njeni pripadniki tako ravnajo z ranljivimi skupinami, bo nasilje postalo tolerantno. Tega pa si kot družba ne smemo dovoliti.

Morda je napačno, če porast nacionalizma in desnih strank enačimo samo s prihodom beguncev. Spomnimo, da je ekonomska kriza, ki se je začela leta 2008, prizadela veliko ljudi. Ljudje so bili nezadovoljni z razmerami v svojih državah, saj ni bilo služb, socialne varnosti in perspektive za milijone ljudi na robu. Zato menim, da bi bilo smiselno opraviti analizo ekonomske krize in njenih posledic, predvsem v povezavi z desnimi strankami (torej ali so desne stranke v tistem obdobju pridobile glasove itn.) Tako bi dobili širšo sliko, videli pa bi tudi, ali sta ekonomska kriza in uspeh desnih strank povezana.

Integracija se zdi izrednega pomena v današnji družbi oziroma času. Vendar pa je problem, ker nimajo vse države urejene integracijske politike, tj. prišlekom ne zagotavljajo vseh pogojev, ki so potrebni za učinkovito in hitro integracijo v družbo. Zato pogosto migranti in tujci ostajajo na obrobju družbe, podvrženi so stigmatizaciji in diskriminaciji. Nujno je, da države EU čim prej začnejo razmišljati o integracijski politiki, ki ne bo samo črka na papirju, temveč bo delovala tudi v praksi. Seveda imajo države urejene neke osnove integracijske politike (na primer možnost tečajev učenja jezika itn.), vendar to še daleč ni dovolj za uspešno integracijo prišlekov in tujcev. Treba je prilagoditi programe za integracijo ter migrantom in beguncem omogočiti učenje jezika; ponuditi jim je treba dostopna stanovanja, da bodo lahko lažje razvijali svoje potencialne; treba jih je pripraviti oziroma jim pomagati vključiti se na trg dela (uvesti usposabljanja ipd.) Migranti in begunci, ki prihajajo, so pogosto visoko kvalificirani in tako lahko bistveno pripomorejo k razvoju

družbe, v katero so prišli. Hkrati lahko pomagajo pri gospodarski rasti države in zapolnijo delovna mesta, za katera primanjkuje kadra. Migranti in begunci oziroma tujci na splošno lahko predstavljajo velik člen v družbi, če jih družba zna pravilno vključiti vanjo.

Družba prihodnosti mora biti družba, v kateri se bodo vse družbene skupine počutile sprejete. To bo družba, v kateri bodo spoštovane religijske prakse ostalih kultur in kjer ne bo prostora za rasizem, diskriminacijo in sovražni govor. Do tja nas čaka še dolga pot, in čeprav se morda trenutna situacija zdi črna oziroma nelagodna, ne smemo izgubiti upanja. Desne stranke ne bodo večno mogle biti na oblasti. Pomembno je, da kot družba odločno nasprotujemo kakršnim koli politikam, ki povečujejo vrednost svojega/lastnega naroda in drug narod postavljajo v manjvreden položaj. Ključno je, da so v parlamentih zastopane tudi leve in sredinske stranke, takšne, ki bodo stale nasproti desnim strankam. Pomembno vlogo ima tudi družba oziroma različne pobude, zato je pomembno, da se kot posamezniki združimo oziroma pridružimo pobudam in gibanjem, ki zagovarjajo dostojno življenje, enakost in spoštovanje do drugih. Ker bomo le tako kot družba rasli. Ne smemo dovoliti, da se pojavijo časi pred obema vojnoma in ne smemo dopustiti, da pride do takšnih grozot, ki so se dogajale po evropskih taboriščih.

Vsi ljudje imajo pravico, da živijo tam, kjer je zanje ugodno oziroma kjer imajo boljše življenjske pogoje tako zase kot za svojo družino. Države nimajo pravice nekomu omejevati boljšega življenja in zaslužka samo na podlagi tega, ker je drugačne barve ali pa drugačne veroizpovedi. Ni pravično, da bogati posamezniki (iz evropskih in razvitih držav) svobodno in brez ovir prehajajo meje držav, medtem ko ljudje z Bližnjega vzhoda ostajajo na mejah in negotovosti.

9. LITERATURA

Znanstvene monografije in članki

Agarin, Timofey, Nevena, Nancheva. 2018. *A European Crisis: Perspectives on Refugees, Solidarity and Europe*. Ibidem Press.

Akkerman et al. 2016. *Radical Right Wing Populist Parties in Western Europe*. Routledge.

Anderson, Benedict. 1998. *Zamišljene skupnosti*. Ljubljana: Studia Humanitatis.

Arendt, Fanny, Consiglio Annika. 2016. *The European Migrant Crisis and the fortune of right-wing populist parties*. Department of Political Science, <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8873283>, 9.10.2019

Arrocha, William. 2019. Combating xenophobia and hate through compassionate migration: the present struggle of irregular migrants escaping fear and extreme poverty. *ResearchGate: Crime Law and Social Chnage*, https://www.researchgate.net/publication/332381969_Combating_xenophobia_and_hate_through_compassionate_migration_the_present_struggle_of_irregular_migrants_escaping_fear_and_extreme_poverty, 5.1.2020

Bajt, Veronika. 2016. Who "belongs"?: migration, nationalism and national identity in Slovenia. *Razprave in gradivo – Inštitut za narodnostna vprašanja*, 76: 49-66. Inštitut za narodnostna vprašanja, <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-G2H4Z532>, 20.11.2019

Balibar, Etienne. 2007. *Mi, državljani Evrope? Meje, država, ljudstvo*. Ljubljana: založba Sophia.

Bauman, Zygmunt. 2016. *Strangers at Our Door*. Polity Press.

Belchoir, Ana Maria. 2019. Political parties in troubled times: economic crisis and voter's perceptual bias of parties' ideology in Europe. *Comparative European Politics*, <https://link.springer.com/article/10.1057/s41295-019-00167-4>, 13. 12. 2019

Benček, David, Strasheim, Julia. 2016. Refugees welcome? A dataset on anti-refugee violence in Germany. *Research and Politics*,

https://www.researchgate.net/publication/311444481_Refugees_welcome_A_dataset_on_anti-refugee_violence_in_Germany, 10.12.2019

Bieber, Florian. 2018. Is Nationalism on the Rise? Assessing Global Trends. *Ethnopolitics*, 5: 519-540, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17449057.2018.1532633>, 13. 11. 2019

Birsen, Filip. 2017. The Refugee Crisis in Europe: Unfolding Right-wing Politics, Racism and Anti-Immigration Political Parties. *Global Research*, <https://www.globalresearch.ca/the-refugee-crisis-in-europe-unfolding-right-wing-politics-racism-and-anti-immigration-political-parties/5623846>, 8.10.2019

Bloch, Alice, Levy, Carl. 1999. *Refugees, Citizenship and Social Policy in Europe*. Palgrave Macmilan, London.

Boe, Carolina S., Horsti, Karina. 2019. Anti-Racism from the Margins: Welcoming Refugees at Schengen's Northernmost Border. *Research Gate*, https://www.researchgate.net/publication/326985627_AntiRacism_from_the_Margins_Welcoming_Refugees_at_Schengen's_Northernmost_Border, 22.12.2019

Breuilly, John. 2013. *The Oxford Handbook of the History of Nationalism*. OUP Oxford.

Bučar Ručman, Aleš. 2014. *Migracije in kriminaliteta. Pogled čez meje stereotipov in predsodkov*. Založba ZRC.

Bulli, Giorgia, Soare, Sorina Christina. 2018. *Immigration and the Refugee Crisis in a New Immigration Country: The Case of Italy*. Croatian and comparative public administration.

Bülent, Kaya. 2002. *The changing face of Europe – Population Flows in the 20th Century*. Council od Europe.

Camus, Jean-Yves. 2017. *Far-Right Politics in Europe*. Belknap Press: An Imprint of Harvard University Press.

Carvalho, Joao. 2013. *Impact of Extreme Right Parties on Immigration Policy*. Routledge.

Castelli Gattinara, Pietro. 2017. The 'refugee crisis' in Italy as a crisis of legitimacy. *Contemporary Italian Politics*: 3: 318-331, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23248823.2017.1388639>, 9.11.2019

Castelli Gattinara, Pietro, L. P. Pirro, Andrea. 2018. The far right as social movement. *European Societies*: 21(4): 447-463), <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14616696.2018.1494301>, 6.1.2020

Colombo, Monica. 2017. The Representation of the "European Refugee Crisis" in Italy: Domopolitics, Securitization and Humanitarian Communication in Political and Media Discourses. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 16: 161-178, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15562948.2017.1317896scroll=top&needAccess=true>, 18.11.2019

Consterdine, Erica. 2018. State-of-the-art report on public attitudes, political discourses and media coverage on the arrival of refugees. *CEASEVAL Research on the Common European Asylum System*, http://ceaseval.eu/publications/02_Consterdine_State-of-the-art_report_on_public_attitudes.pdf, 19.11.2019

Cyzmara S., Christian, Schmidt-Catran W., Alexander. 2017. Refugees Unwelcome? Changes in the Public Acceptance of Immigrants and Refugees in Germany in the Course of Europe's Immigration Crisis'. *European Sociological Review*: 6: 735- 751, <https://academic.oup.com/esr/article/33/6/735/4557564>, 11.11.2019

Deardorff Miller, Sarah. 2018. Xenophobia toward Refugees and Other Forced Migrants. *World Refugee Council Research Paper*, <https://www.cigionline.org/publications/xenophobia-toward-refugees-and-other-forced-migrants>, 8.10.2019

Demichelis, Marco. 2018. *Religious Violence, Political Ends: Nationalism, Citizenship and Radicalizations in the Middle East and Europe*. Georg Olms Verlag Ag.

Donahue, Katherine C., Heck, Patricia R. 2019. *Cycles of Hatred and Rage. What Right-Wing Extremists in Europe and Their Parties Tell Us About the US*. Palgrave Macmillan.

Duina, Francesco et al. 2019. Not so right after all? Making sense of the progressive rhetoric of Europe's far-right parties. *International Sociology*: 35(1): 1-19, <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0268580919881862journalCode=issa#articleCitationDownloadContainer>, 5.1.2020

Ehmsen, Stefanie et al. 2018. *The Oxford Handbook of Refugee and Forced Migration Studies*. Oxford Handbooks.

Ehmsen, Stefanie, Scharenberg, Albert. 2018. *The Far Right in Government. Six Cases From Across Europe*. Rosa Luxemburg Stiftung, New York Office, <https://www.rosalux.de/en/publication/id/39160/the-far-right-in-government/>, 10.10.2019

Ellinas A., Antonis. 2010. *The Media and the Far Right in Western Europe*. Cambridge University Press.

Emmer Julia et al. 2017. Ideological Responses to the EU Refugee Crisis: The Left, the Right, and the Extremes. *Social Psychological and Personality Science*, 2: 143-150, <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1948550617731501#articleCitationDownloadContainer>, 13.11.2019

Euro-Mediterranean Human Rights Monitor. *Xenophobia and Discrimination against Refugees and Migrants in Europe*. 2018.

Fatima, Mariam et al. 2019. *Security threat: a reality or right-wing political discourse phenomenon*. Springer Berlin, <https://link.springer.com/article/10.1007/s10308-019-00549-z>, 10.12.2020

Ferrin, Monica et al. 2019. Terrorist attacks and European's attitudes towards immigrants: An experimental approach. *European Journal of Political Research*, <https://ejpr.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1475-6765.12362>, 10.1.2020

Fine, Shoshana. 2019. *The integration of refugees in France*. European Union, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/638397/IPOL_STU\(2019\)638397\(ANN01\)_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/638397/IPOL_STU(2019)638397(ANN01)_EN.pdf), 10.12.2019

Fischer, Jörg, Dunn, Kerry. 2019. *Stifled Progress – International Perspectives on Social Work and Social Policy in the Era of Right-Wing Populism*. Berlin, Toronto.

Gaffney, John. 1996. *Political Parties and the European Union*. Routledge.

Galariotis Ioannis et al. 2017. Xenophobic Manifestations, Otherness and Violence in Greece 1996-2016: Evidence from an Event Analysis of Media Collections. *ResearchGate*, https://www.researchgate.net/publication/317142346_Xenophobic_Manifestations_Otherness_and_Violence_in_Greece_1996-2016_Evidence_from_an_Event_Analysis_of_Media_Collections, 12.1.2020

Gessler, Theresa et al. 2019. No country for asylum seekers? How short-term exposure to refugees influences attitudes and voting behavior in Hungary. *Research Gate*, https://www.researchgate.net/publication/330183773_No_country_for_asylum_seekers_How_short-term_exposure_to_refugees_influences_attitudes_and_voting_behavior_in_Hungary, 16.11.2019

Getmansky Anna et al. 2018. Refugees, xenophobia and domestic conflict: Evidence from a survey experiment in Turkey. *Sage Journals*, 55(4): 1-17, <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0022343317748719>, 22.12.2019

Gulmez, Recep. 2019. The Securitization of the Syrian Refugee Crisis Through Political Party Discourses. *Journal of International Migration and Integration*, https://www.researchgate.net/publication/329566413_The_Securitization_of_the_Syrian_Refugee_Crisis_Through_Political_Party_Discourses, 10.1.2020

Guth, James L., Nelsen Furman, Brent. 2019. *Party choice in Europe: Social cleavages and the rise of populist parties*, <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1354068819853965>, 15.12.2019

Hansen, Randall. 2016. *Immigrants, ISIS, the Refugee Crisis and Integration in Europe: A Response to Klaus von Beyme*. University of Toronto.

Hale, Michelle. 2006. *The Impact of Radical Wing Parties in West European Democracies*. Europe in Transition: The NYU European Studies Series.

Hatton J., Timothy. 2017. Refugees and asylum seekers, the crisis in Europe and the future of

policy. *Economic Policy*, 91: 447-496, <https://academic.oup.com/economicpolicy/article-abstract/32/91/447/4060670?redirectedFrom=fulltext>, 20.11.2019

Hayes, Alexander Rossell, Dudek, Carolyn Marie. 2019. How Radical Right-Wing Populism Has Shaped Recent Migration Policy in Austria and Germany. *Journal of Immigrant & refugee Studies*, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15562948.2019.1587130?journalCode=wimm20>, 5.1.2020

Hegedüs, Daniel. 2019. Rethinking the incumbency effect. Radicalization of governing populist parties in East-Central- Europe. A case study of Hungary. *European Politics and Society*, 4: 406-430, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/23745118.2019.1569338>, 12.12.2019

Ignazi, Piero. 2003. *Extreme Right Parties in Western Europe*. Oxford University Press.

Ilgit, Asli, Klotz, Audie. 2018. Refugee rights or refugees as threats? Germany's new Asylum policy. *The British Journal of Politics and International Relations*, 3: 613-631, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1369148118778958>, 20.11.2019

Janssen, Thilo. 2016. *A love-hate relationship. Far-right parties and the European Union*. Rosa-Luxemburg-Stiftung Office Brussels, <https://www.rosalux.de/en/publication/id/8717/a-love-hate-relationship/>, 29.10.2019

Jäckle, Sebastian, König, Pascal D. 2016. The dark side of the German 'welcome culture': investigating the causes behind attacks on refugees in 2015. *West European Politics*, 2: 223-251, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402382.2016.1215614>, 20.12.2019

Jungkunz, Sebastian et al. 2018. Xenophobia before and after the Paris 2015 attacks: Evidence from a natural experiment. *ResearchGate: Ethnicities*, 1-21, https://www.researchgate.net/publication/323312581_Xenophobia_Before_and_After_the_Paris_2015_Attacks_Evidence_from_a_Natural_Experiment, 5.1.2020

Karamanidou, Lena. 2016. Violence against migrants in Greece: beyond the Golden Dawn. *ResearchGate: Ethnic and Racial Studies*: 39(11): 1-20, https://www.researchgate.net/publication/294109676_Violence_against_migrants_in_Greece_beyond

d_the_Golden_Dawn, 3.12.2019

Kogovšek Šalomon, Neža. 2016. "Humanitarni koridor": stanje izjeme v času globalnih migracij. *Časopis za kritiko znanosti*, 44: 61-71. Študentska založba, <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-QZMVJOFD/?euapi=1&query=%27keywords%3d%27%bbhumanitarni%27%ab+koridor%3a+stanje+izjeme+v+%27%8dasu+globalnih+migracij%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>, 20.11.2019

Kopytowska, Monika. 2017. *Contemporary discourses of hate and radicalism across space and genres*. John Benjamins Publishing Company.

Kosny, Agnieszka et al. 2019. Safe Employment Integration of Recent Immigrants and Refugees. *Journal of International Migration and Integration*, <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs12134-019-00685-w#article-info>, 16.11.2019

Kosowicz Agnieszka et al. 2007. *Integration of refugees in Poland in numbers*. UNHCR.

Kralj, Ana. 2008. *Nepovabljeni: globalizacija, nacionalizem in migracije*. Koper: Založba Annales.

Krzyzanowski Michal et al. 2018. The Mediatization and the Politicization of the "Refugee Crisis" in Europe. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*: 16: 1-14, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15562948.2017.1353189>, 9.10.2019

Lazaridis, Gabriella et al. 2016. *The Rise of the Far Right in Europe*. Palgrave Macmillan UK.

Lunaček, Sarah, Meh, Ela. 2016. "Vzpon in padec" koridorja. Nekaj refleksij o spremembah na balkanski migracijski poti od poletja 2015. *Časopis za kritiko znanosti*, 44: 21-45. Študentska založba, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-6N5LBCGP/?query=%27keywords%3Dbegunska+kriza%27&pageSize=25&language=eng>, 20.11.2019

Mandelc, Damjan. 2011. *Na mejah nacije: Teorije in prakse nacionalizma*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, znanstvena založba Filozofske fakultete.

Marek, Sophia. 2019. Refugees in Germany: amongst culture of welcome and xenophobia.

International Journal of Interreligious and Intercultural Studies,
https://www.researchgate.net/publication/336671134_Refugees_in_Germany_Amongst_Culture_of_Welcome_and_Xenophobia, 5.1.2020

Mermolja, Ace. 1998. *Narod in drugi*. Trst: ZTT EST.

Mudde, Cas. 2016. Populist Radical Right Parties in Europe Today. *Bloomsbury Academic*: 295-307,
https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_19850/objava_25030/fajlovi/Populist%20radical%20right%20Europe.pdf, 29.10.2019

Mudde, Cas. 2007. *Populist Radical Parties in Europe*. Cambridge University Press.

Murray Philomena, Longo, Michael. 2018. Europe's wicked legitimacy crisis: the case of refugees. *Journal of European Integration*: 4: 411-425,
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/07036337.2018.1436543>, 29.11.2019

Napolitano, Francesco et al. 2018. Violence Experience among Immigrants and Refugees: A Cross-Sectional Study in Italy. *ResearchGate: BioMed Research International*,
https://www.researchgate.net/publication/327841395_Violence_Experience_among_Immigrants_and_Refugees_A_Cross-Sectional_Study_in_Italy, 10.9.2019

Narkowicz, Kasia. 2018. 'Refugees Not Welcome Here': State, Church and Civil Society Responses to the Refugee Crisis in Poland. *International Journal of Politics, Culture and Society*,
https://www.academia.edu/36689188/Refugees_Not_Welcome_Here_State_Church_and_Civil_Society_Responses_to_the_Refugee_Crisis_in_Poland, 10.12.2019

Öner, Selcen. 2014. Different Manifestations of the Rise of Far-Right in European Politics: The Cases of Germany and Austria. *Marmara Journal of European Studies*: 2: 85-106,
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1610>, 29.10.2019

Piłat, Anna, Dominika, Potkańska. 2017. *Local responses to the refugee crisis in Poland. Reception and integration*. Varšava: Institute of Public Affairs.

Polyakova, Alina. 2015. *The Dark Side of European Integration*. Ibidem-Verlag, Jessica Haunschild U Christian Scho.

Postelnisescu, Claudia. 2016. Europe's New Identity: The Refugee Crisis and the Rise of Nationalism. *Europe's Journal of Psychology*: 2: 203-209, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4894286/>, 11.11.2019

Ratkovič, Milijana. 2017. Migrant crisis and strengthening of the right wing in the European Union, *ResearchGate*, https://www.researchgate.net/publication/322312085_Migrant_crisis_and_strengthening_of_the_right_wing_in_the_European_Union, 5.1.2020

Reece, Jones. 2017. *Nasilne meje. Begunci in pravica do gibanja*. Ljubljana: Založba / *cf.

Rees Jonas H. et al. 2019. *Climate of Hate: Similar Correlates of Far Right Electoral Support and Right-Wing Hate Crimes in Germany*, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6813724/>, 5.9.2019

Robila, Mihaela. 2018. *Refugees and Social Integration in Europe*. New York: CFLE.

Rosenberger, Sieglinde et al. 2018. *Protest Movements in Asylum and Deportation*. Springer International Publishing, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-74696-8#editorsandaffiliations>, 10.10.2019

Rydgren, Jens. 2017. Radical right-wing parties in Europe. What's populism got to do with it? *Journal of Language and Politics*: 4, https://www.researchgate.net/publication/317554064_Radical_right-wing_parties_in_Europe_What's_populism_got_to_do_with_it, 29.11.2019

Schenner, Johanna K., Neergaard, Anders. 2019. Asylum-seekers and refugees within Europe and labour market integration. *Sage Journals*: 25(1): 13-24, <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1024258919829995>, 25.11.2019

Sekeris, Petros, Chrysovalantis Vasilakis. 2016. *The Mediterranean Refugees Crisis and Extreme*

Right Parties: Evidence from Greece. University of Portsmouth, Bangor Business School, <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/72222/>, 9.11.2019

Smith, Anthony. 2005. *Nacionalizem: teorija, ideologija, zgodovina*. Ljubljana: Krtina.

Spohn, Wilfried, Triandafyllidou, Anna. 2002. *Europeanisation, National Identities and Migration: Changes in Boundary Constructions between Western and Eastern Europe*. Routledge, https://www.academia.edu/6944114/Europeanisation_National_Identities_and_Migration_Changes_in_boundary_constructions_between_Western_and_Eastern_Europe, 20.11.2019

Steinmayr, Andreas. 2016. *Exposure to Refugees and Voting for the Far-Right: (Unexpected) Results from Austria*. University of Chicago – Harris School of Public Policy, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2750273, 9.10.2019

Stefanovic, Djordje, Evans, Geoffrey. 2019. Multiple Winning Formulae? Far Right Voters and Parties in Eastern Europe. *Europe-Asia Studies*, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09668136.2019.1653447?tab=permissions&scroll=top>, 6.1.2020

Thorleifsson, Cathrine. 2017. Disposable strangers: far-right securitisation of forced migration in Hungary. *ResearchGate: Social Anthropology*: 25(3): 318-334, https://www.researchgate.net/publication/318903087_Disposable_strangers_far-right_securitisation_of_forced_migration_in_Hungary, 1.12.2019

Toygür, İlke, Benvenuti, Bianca. 2016. *The European Response to the Refugee Crisis: Angela Merkel on the move*. Istanbul Policy Center, https://www.academia.edu/26926023/THE_EUROPEAN_RESPONSE_TO_THE_REFUGEE_CRISIS_ANGELA_MERKEL_ON_THE_MOVE, 13.11.2019

TU, Dong. 2017. *Nationalism through National Identity Narratives in Refugee/migrant Crisis: a Comparative Study of French Mainstream Left and Right*. UACES 47th Annual Conference, <https://www.uaces.org/documents/papers/1701/dong.pdf>, 12.10.2019

Učakar, Tjaša. 2017. *Migracijska politika EU – Nove artikulacije izključevanja v 21. stoletju*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, znanstvena založba Filozofske fakultete.

UNHCR. 2013. *A new beginning. Refugee integration in Europe*. <https://www.unhcr.org/52403d389.pdf>, 12.12.2019

Vieten M. Ulrike, Poynting, Scott. 2016. Contemporary Far-Right Racist Populism in Europe. *Journal of Intercultural Studies*: 6: 533-540, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07256868.2016.1235099>, 9.10.2019

Vončina, Brigita, Marin, Nina. 2019. What issues do refugees face in integrating into labour markets? Evidence from Slovenia. *Transfer: European Review of Labour and Research*: 25(1): 101-112, <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1024258918807388>, 11.11.2019

Zagorski, Piotr et al. 2019. Young and Temporary: Youth Employment, Insecurity and Support for Right-Wing Populist Parties in Europe. *Government and Opposition*, https://www.researchgate.net/publication/336444416_Young_and_Temporary_Youth_Employment_Insecurity_and_Support_for_Right-Wing_Populist_Parties_in_Europe, 5.1.2020

Zupančič, Jernej. 2017. Geopolitični vidiki evropske begunske in migracijske krize. *Geografski obzornik*, 64: 4-13. Zveza geografskih društev Slovenije, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-46LRJAXX>, 20.11.2019

Whittaker, David J. 2005. *Asylum Seekers and Refugees in the Contemporary World*. Routledge.

Diplomske in magistrske naloge

Abdalla, Jihan. 2017. *Europe's Refugee Crisis: Right-Wing Populism and Mainstream Cooption in Germany and France*. CUNY City College, https://academicworks.cuny.edu/cc_etds_theses/731/, 12.10.2019

Dedeić, Snežana. 2018. *Pravni vidiki integracije beguncev v Sloveniji*. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani. Pravna fakulteta, <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=100216>, 10.10.2019

Taoushiani, Marinella. 2017. *Effects of the Syrian Refugee Crisis in the EU: Nationalism on the Rise*. Magistrsko delo. The Faculty of the Graduate School of Arts and Sciences. Brandeis University, <http://bir.brandeis.edu/handle/10192/33912>, 4.10.2019

Spletni viri

aljazeera.com, <https://www.aljazeera.com/news/2018/04/attacks-increase-tension-greece-lesbos-180423103008546.html>, 17.11.2019

bbc.com, <https://www.bbc.com/news/world-europe-36130006>, 9.10.2019

bbc.com, <https://www.bbc.com/news/world-europe-34604118>, 12.12.2019

blogs.berkeley.edu, <https://blogs.berkeley.edu/2019/08/24/lies-about-migrants-and-the-rise-of-the-extreme-right/>, 5.1.2020

brookings.edu, <https://www.brookings.edu/research/anti-muslim-populism-in-hungary-from-the-margins-to-the-mainstream/>, 10.12.2019

cmsny.org, <https://cmsny.org/publications/al-muqdad-101618/>, 9.10.2018

counterextremism.com, <https://www.counterextremism.com/threat/jobik> , 10.6.2020

dailysabah.com, <https://www.dailysabah.com/europe/2019/09/07/over-600-attacks-on-refugees-recorded-in-germany-this-year>, 13.1.2020

dw.com, <https://www.dw.com/en/greece-announces-plans-to-close-overcrowded-refugee-camps/a-51333216>, 13.12.2019

dw.com, <https://www.dw.com/en/czech-president-warns-of-migrants-barbaric-acts/a-19444629>, 13.1.2020

dw.com, <https://www.dw.com/en/polands-government-stays-silent-as-xenophobia-worsens/a-39941042>, 25.11.2019

dw.com, <https://www.dw.com/en/italy-salvini-is-out-but-migrants-still-endure-his-policies/a-50229057>, 11.11.2019

dw.com, <https://www.dw.com/en/germany-over-600-attacks-on-refugees-in-first-half-of-2019/a-50296504>, 11.12.2019

euractiv.com, <https://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs/news/fortress-europe-lives-on-in-poland/>, 12.12.2019

euractiv.com, <https://www.euractiv.com/section/central-europe/news/refugees-making-progress-but-hate-crimes-on-the-rise-in-czechia/>, 12.12.2019

europarlamenti.info, <https://europarlamenti.info/en/elections/political-parties/ideologues-of-the-political-groups/>, 9.10.2019

europarl.europa.eu, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20170629STO78629/the-eu-response-to-the-migrant-challenge>, 11.11.2019

europarl.europa.eu, <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en>, 11.11.2019

fairobserver.com, <https://www.fairobserver.com/politics/la-lega-matteo-salvini-immigration-populism-italy-news-7661/>, 13.11.2019

fpoe.at, <https://www.fpoe.at/themen/partieprogramm/partieprogramm-englisch/>, 10.10.2019

hrw.com, <https://www.hrw.org/news/2018/08/22/hungary-asylum-seekers-denied-food>, 11.11.2019

hrw.com, <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/european-union>, 8.11.2019

independent.co.uk, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/refugee-crisis-hungary-border-police-guards-fence-beating-asylum-seekers-migrants-serbia-push-back-a7610411.html>, 10.12.2019

independent.co.uk, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/refugee-crisis-austria-migrants-asylum-seekers-homes-attacks-firebombings-doubles-accomodation-a7661831.html>, 17.11.2019

infomigrants.net, <https://www.infomigrants.net/en/post/16227/a-vote-on-the-future-for-europe-s-refugees>, 10.10.2019

infomigrants.net, <https://www.infomigrants.net/en/post/12184/czech-republic-remains-closed-to-refugees-says-pm>, 9.11.2019

infomigrants.net, <https://www.infomigrants.net/en/post/10109/what-is-the-lega-nord-and-their-policy-towards-migrants>, 10.11.2019

infomigrants.net, <https://www.infomigrants.net/en/post/12184/czech-republic-remains-closed-to-refugees-says-pm>, 14.12.2019

infomigrants.net, <https://www.infomigrants.net/en/post/16484/racist-attacks-on-the-rise-in-greece>, 14.12.2019

infomigrants.net, <https://www.infomigrants.net/en/post/16074/police-arrest-alleged-gang-attacking-migrants-on-rome-buses>, 14.12.2019

infomigrants.net, <https://www.infomigrants.net/en/post/15778/number-of-attacks-on-migrants-and-refugees-going-down-in-germany>, 14.12.2019

irishtimes.com, <https://www.irishtimes.com/news/world/middle-east/syrian-refugees-unwanted-in-germany-afraid-to-go-home-1.3978624>, 11.11.2019

latimes.com, <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-greece-neo-nazis-2018-story.html>,
17.11.2019

levica.si, <http://www.levica.si/vucjak-pot-brez-konca/>, 15.12.2019

msf.org, <https://www.msf.org/italy-migrants-and-refugees-margins-society> , 12.12.2019

nrc.no, <https://www.nrc.no/shorthand/fr/hour-of-reckoning-for-european-refugee-policy/index.html>,
9.11.2019

politico.eu, <https://www.politico.eu/article/politics-nationalism-and-religion-explain-why-poland-doesnt-want-refugees/>, 12,12.2019

pri.org, <https://www.pri.org/stories/2019-02-11/orban-s-hungary-refugees-are-unwelcome-so-are-those-who-try-help> , 10.11.2019

reuters.com, <https://www.reuters.com/article/us-europe-attacks-migrants-czech/czech-president-says-bar-refugees-to-prevent-barbaric-attacks-idUSKCN10D17A>, 12.12.2019

ruchnarodowy.net, <https://ruchnarodowy.net/o-nas/>, 9.10.2019

seguridadinternacional.es, <http://www.seguridadinternacional.es/?q=es/content/refugees-and-terrorism-real-threat>, 16.12.2019

spd.cz, <https://www.spd.cz/program>, 9.10.2019

tcf.org, <https://tcf.org/content/report/germanys-syrian-refugee-integration-experiment/>, 10.11.2019

theatlantic.com, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/10/austria-immigration-sebastian-kurz/542964/>, 10.11.2019

theatlantic.com, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2019/03/europe-interior-minister-kickl-far-right/584845/>, 10.11.2019

theguardian.com, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/jan/06/2010s-legacy-far-right->

[politics](#), 17.12.2019

thelocal.at, <https://www.thelocal.at/20161123/attacks-on-asylum-centres-increasing-in-austria>,
17.11.2019

thenewhumanitarian.org, <https://www.thenewhumanitarian.org/news/2019/11/04/Greece-new-asylum-law-refugees>, 12.12.2019

time.com, <https://time.com/5395444/europe-far-right-italy-salvini-sweden-france-germany/>,
10.11.2019

unhcr.org, <https://www.unhcr.org/gr/en/11282-refugees-in-greece-still-exposed-to-racist-violence.html>, 27.11.2019

qz.com, <https://qz.com/1371483/italy-is-emulating-australias-mistreatment-of-refugees/>, 11.11.2019

wikipedia.org, https://en.wikipedia.org/wiki/Right-wing_populism, 10.10.2019

worldbulletin.net, <https://www.worldbulletin.net/europe/neo-nazis-threaten-refugees-in-dresden-h162424.html>, 17.11.2019

IZJAVA O AVTORSTVU
magistrskega dela

Spodaj podpisani/-a _____,

z vpisno številko _____,

sem avtor/-ica magistrskega dela z naslovom:

_____

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- sem magistrsko delo izdelal/-a samostojno pod mentorstvom (naziv, ime in priimek)

_____

- soglašam z javno objavo elektronske oblike magistrskega dela na spletnih straneh FF.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorja/-ice: _____

Izjava kandidata / kandidatke

Spodaj podpisani/a _____ izjavljam, da je besedilo magistrskega dela v tiskani in elektronski obliki istovetno, in

dovoljujem / ne dovoljujem
(ustrezno obkrožiti)

objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum:

Podpis kandidata / kandidatke: _____